EL MIRALL

núm. 96 500 ptes

Dossier

Balears, una nova Califòrnia per als estrangers

Entrevista

Pedro Meaurio: L'aeroport en el cap

Semblança

Retrat pòstum d'Andreu Vidal

Música

Loquillo canta en català

Seccions: art, llibres, cinema i miscel·lània d'actualitat

ORQUESTRA SIMFÒNICA DE BALEARS «CIUTAT DE PALMA»

TEMPORADA 1998-99

DATA	DIRECTOR	SOLISTES	PROGRAMA	Els concerts comencen a les 20:45 h. a l'AUDITÒRIUM, excepte el concert núm. 13, que comença a les 22 h.
CONCERT 1 15-10-98	SALVADOR BROTONS	L. MORALES piano	A. TORRANDELL A. TORRANDELL F. LISZT A. DVORÁK	Les àguiles (estrena) Tres danses espanyoles (estrena) Concert per a piano i orq. núm. 1 Simfonia núm. 9 "Nou Món"
CONCERT 2 29-10-98	ANTONI ROS MARBÀ		H. BERLIOZ M. RAVEL C. FRANCK	El carnaval romà, obertura Le tombeau de Couperin Simfonia en Re menor
CONCERT 3 12-11-98	GERNOT SCHULZ	J.L. GARCIA ASENSIO violí	C.M. WEBER W.A. MOZART F. SCHUBERT	Der Freischütz, obertura Concert per a violí i orq. núm. 3 Kv216 Simfonia núm. 9 "La Gran" D944
CONCERT 4 19-11-98	SALVADOR BROTONS	M. CASAS soprano M. PINTO mezzosoprano F. GARRIGOSA tenor E. SERRA barítion P. BORDES baix CORAL UNIVERSITÀRIA DE LES ILLES BALEARS (Dir. Joan Company)	P. CASALS	El Pessebre
CONCERT 5 17-12-98	CHRISTOPHER WILKINS		E. ELGAR V. WILLIAMS D. RESPIGHI V. HERBERT E. KORNGOLD L. ANDERSON	Variacions Enigma English folk song suite Trittico Botticelliano (L'Adorazione del Magi) Babes in Toyland (March of the Toys) Der Schneermann (Preludi i serenata) Christmas Festival
CONCERT 6 14-1-99	SALVADOR BROTONS	J. ACHUCARRO piano	R. ALÍS L.v. BEETHOVEN S. PROKOFIEV	Ària i dansa, Op. 161 Concert per a piano i orq. núm. 4 Romeo i Julieta (selecció suite núm. 1 i 2)
CONCERT 7 28-1-99	SALVADOR BROTONS	M. ESTELRICH piano CORAL UNIVERSITÀRIA DE LES ILLES BALEARS (Dir. Joan Company)	M. De FALLA M. OLTRA B. SAMPER B. SAMPER I. ALBÉNIZ	Interludi i dansa de "La vida breve" "La Serra", per a cor i orq. "Cant espiritual", per a cor i orq. Concert per a piano i orq. (estrena) Suite Ibèrica
CONCERT 8 11-02-99	MAXIMIANO VALDÉS		J. MONCAYO A. GINASTERA M. RAVEL J. SIBELIUS	Huapango Variaciones concertantes Pavane pour une infante défunte Simfonia núm. 5, Op. 82
CONCERT 9 25-2-99	SALVADOR BROTONS	E. ROMERO viola S. JUAN violí	C.W. GLUCK W.A. MOZART S. RAKHMANINOV	Ifigenia a Aulide, obertura Simfonia concertant per a violí, viola i orq. K364 Simfonia núm. 2, Op. 27
CONCERT 10 11-3-99	GUNTER NEUHOLD	J.E. LLUNA clarinet	L.v. BEETHOVEN C.M. WEBER R. SCHUMANN	Les criatures de Prometeu, obertura Concert per a clarinet i orq. núm. 2 Simfonia núm. 4, Op. 120
CONCERT 11 18-3-99	LEO BROUWER	T. PAPAVRAMI violí	R. GERHARD N. PAGANINI B. BARTÓK L. BROUWER	Alegrias, suite Concert per a violí i orq. núm. 2, Op. 7 Suite de danses Cançó de gesta
CONCERT 12 25-3-99	SALVADOR BROTONS	M. DROBINSKY violoncel	E. GRIEG R. SCHUMANN E. GRIEG D. RESPIGHI	Dues melodies elegíaques Concert per a violoncel i orq., Op. 129 Peer Gynt (selecció suites núm. 1 i 2) Els pins de Roma
CONCERT 13 31-3-99	SALVADOR BROTONS	I. ROSSELLÓ soprano E. SALBANYÀ contralt D. GONZÁLEZ tenor A. CORSELLAS narrador COR STUDIUM (Dir. Carles Ponsetí)	A. HONEGGER	El Rei David
CONCERT 14 8-4-99	SALVADOR BROTONS	R. CASERO trombó M.P. JUAN soprano M. ROCA contralt A. ARAGON tenor J. BRUNET barítion CAPELLA ORATORIANA SANT FELIP NERI (Dir. Gori Marcus)	R. WAGNER S. BROTONS R. WAGNER W.A. MOZART	Els Mestres cantaires (tres fragments Acte III) Concert per a trombó i orq. Parsifal (l'encantament del Divendres sant) Spatzenmesse Kv220
CONCERT 15 15-4-99	GONÇAL COMELLES	A. TOMÀS violí (solista de l'Escola Superior Reina Sofía)	L.v. BEETHOVEN L.v. BEETHOVEN L.v. BEETHOVEN	El Rei Esteve, obertura Concert per a violí i orq., Op. 61 Simfonia núm. 3, "Heroica"
CONCERT 16 22-4-99	SALVADOR BROTONS	J. LLABRÉS soprano CORAL JUVENIL JOVENTUTS MUSICALS (Dir. Concepció Oliver)	E. TOLDRÀ F. MOMPOU E. HOLST	La maledicció del Comte Arnau El combat del somni Els planetes

PREUS I VENDA D'ABONAMENTS: Els preus de les localitats seran de 3.000 PTA
Abonaments pels 16 concerts: 25.000 PTA • Preus especials per a joves.
Sistemes de pagament: a les taquilles de l'Auditòrium • a les oficines de la FPBM.
Per a més informació, cridau a la Fundació Pública de les Balears per a la Música, c/ Vicenç-Joan Rosselló, 22-B, 07013 Palma. Tel. 28 75 65.

REVISTA CULTURAL
setembre-octubre 1998
Núm. 96

Edita:
OBRA CULTURAL BALEAR
Publica:
Associació EL MIRALL
C/ de la Impremta,1, Pral. 2a
07001 Palma
President: Ferran Gomila
Editor: Mateu Morro

Producció, administració i publicitat:
C/ de la Impremta,1
07001 Palma (Mallorca)
Tel.: 971 725937
Telefax: 971 719385
Apartat de correus 179
07080 Palma (Mallorca)
Delegació a Barcelona:
C/ de la Montcada, 20
(Palau Dalmases)
08003 Barcelona
Delegació a València:
C/ de Moratín, 15
46001 València

Adreça de l'OCB a Internet
http: // www.partal.com/ocb

Director:
Gaspar Valero i Martí

Redactora en cap:
Joana Mas i Sastre

Secretari de redacció:
Tomeu Martí i Florit

Consell de redacció / col·laboradors
Francesc Bujosa
Catalina Valriu
Antoni Ginard
David Ginard
Antoni Marimon
Biel Mesquida
Mateu Morro

Publicitat: Santi Adrover

Els articles publicats en aquesta revista expressen únicament l'opinió dels autors.
Coberta: Antonio Jesús Ballester (Col·lecció Javier Gastalver)
Fotos: Pep Pastor
Disseny: Carles Oubiña
Maquetació i fotocomposició:
Documenta Balear SA
Impressió:
Xisco Arts Gràfiques
C/ del Baix Riera, 1-A, Palma.
Tel.: 971 475754

Dipòsit Legal: PM 10-1987

EL MIRALL

SUMARI

Dossier 5
ELS ESTRANGERS A LES BALEARS
La vinguda d'estrangers a les Balears s'ha convertit, en els darrers anys, en un fenomen massiu, el qual ha tengut, sobretot, incidència sobre l'economia. Però el constant augment del flux de ciutadans europeus, en la seva majoria alemanys, cap a les illes produirà també modificacions socials i en l'ús de la llengua.

4 Editorial

Semblança 23
El poeta i escriptor Andreu Vidal és el protagonista d'aquesta semblança

18 Reportatge
El Manifest comunista,
per Antoni Nadal

Universitat de les Illes Balears
Servei de Biblioteca i Documentació
Edifici Guillem Cifre de Colonya

Entrevista 25
PEDRO MEAURIO
Joana Mas entrevista Pedro Meaurio, el director de Son Sant Joan, el qual demostra, en una llarga conversa, que té l'aeroport al cap. Meaurio assenyala que acabarà construint-se l'hotel a l'aeroport, i que serà un negoci rendible.

Societat 32
Joan Fullana entrevista el jove escriptor Albert Herranz

I-IV Notícies de l'Obra

Itineraris 35
L'Alguer,
per Gaspar Valero

Tendències
Art
Cristina Ros 38
Cinema
Pau Rosselló 42
Llibres
Biel Mesquida 44
La Botiga
El Mirall 46

Música 40
LOQUILLO CANTA EN CATALÀ
Josep Maria Sanz presenta a *El Mirall* el seu darrer treball *Con elegancia*, en el qual interpreta, en català, un poema de Salvat Papasseit i un tema amb Maria del Mar Bonet, a qui anomena "la gran dama". *Loquillo* és entrevistat per Àlex Volney, a qui confesa: "Cantant en català guany timbres vocals greus i seguesc sent jo."

UNIVERSITAT DE LES ILLES BALEARS
5103915920

Provocació o irresponsabilitat?

El Govern Balear va fer 15 anys. Uns anys que s'han d'analitzar amb mesura per tal de copsar els seus efectes sobre l'estat general del país. En el darrer número d'"El Mirall" es tractava de les relacions entre ètica i política, una reflexió que toca de prop la gestió d'aquests 15 anys. Però deixant a banda el passat, no podem deixar d'interrogar-nos sobre el sentit del comportament actual de l'executiu autonòmic, amb unes actituds que no tan sols es refermen en tot allò de més negatiu de les etapes anteriors -en especial en el camp de la llengua i la cultura-, sinó que àdhuc incorporen nous i perillosos matisos.

De la conselleria d'economia dirigida per Alexandre Forcades, amb fama justificada de nacionalista dins un partit estatalista, en va sorgir un equip jove. El seu discurs es basava en dades i criteris tècnics. En aquest sentit el seu treball va contribuir a descolonitzar una reflexió econòmica sovint reduïda a justificar el sistema de finançament estatal, a negar els dèficits d'inversió pública a les Balears i a posar en dubte l'existència dels costos d'insularitat.

Emperò, l'accés a la presidència de Jaume Matas ha precipitat la ideologia real que covava darrera aquell tecnocratisme. D'aquells temps n'ha perdurat el culte al cop d'efecte informatiu, però també s'ha mostrat una dificultat de conviure amb la crítica i una perillosa agressivitat envers els col.lectius identificats com a adversaris dels propis projectes. No és aquest un tret nou, Canyelles es va caracteritzar pel menyspreu dels col.lectius polítics i cívics que no combregaven amb la seva visió de les coses, el que és nou és la intensitat de l'atac, sense deixar ponts al diàleg, i l'actitud d'especial virulència contra tot allò que significa cultura i defensa de la llengua catalana.

Hom parla de la despersonalització d'aquests polítics, que familiarment i cultural són d'expressió castellana, però això no és suficient per explicar

•

Si a nivell global l'acció del Govern és escassa, a nivell de política cultural i lingüística la seva acció és nul·la.

•••

la seva aversió a la nostra identitat nacional. A hores d'ara tampoc no és fàcil de saber fins a on arriben les influències de la relació entre Matas i Zaplana, president de la Generalitat Valenciana, que hauria esdevingut un referent per al Govern. La debilitat de les relacions amb la Generalitat de Catalunya, l'atac a Voltor, el suport a

•

Cañellas es va caracteritzar pel menyspreu dels col·lectius polítics i cívics que no combregaren amb la seva visió

•••

grups anticatalanistes i la castellanització de l'administració autònoma, no deuen esser episodis aïllats sinó que probablement formen part de tota una estratègia que dóna ales a posicions molt minoritàries dins la societat illenca.

Si a nivell global l'acció del Govern és escassa, a nivell de política cultural i lingüística la seva acció és nul·la.

La creació del Consell de la Llengua dins el darrer mes d'agost n'és una nova mostra. Previsiblement aquest organisme serà inoperant, amb desenes de membres i sense pressupost propi. A més, en el text de creació del Consell no s'ha anomenat ni una sola vegada el nom de la llengua que el justifica. Per tant el retrocés de la llengua no és una casualitat, és el resultat de la irresponsabilitat d'uns governants que veuen un profit electoral atiant l'anticatalanisme o activant políticament l'oposició entre immigrants castellanoparlants i mallorquins. L'hostilitat ha desplaçat el diàleg i el Govern sembla interessar-se sols pels efectes informatius de les seves provocacions.

Els darrers 15 anys han reportat per a les Balears, amb diferents noms i estils, formes de govern que no permeten sortir a la llengua catalana d'un procés de minorització creixent. No s'ha fet allò que era possible i el país necessitava. Ara s'escenifiquen unes posicions més agressives, com si el precedent del curt període de govern de Cristòfol Soler fos un exemple d'allò que no s'ha de fer si es vol conservar el poder. Es vol comunicar a la societat un missatge contrari a tot allò que representa el moviment cultural i cívic de lluita per la normalització cultural, i els efectes d'aquest missatge llançat des del poder autonòmic reforcen les actituds de menyspreu i d'inhibició cap a la defensa de l´ús de la llengua. Al final, s'acaba insistint en allò que més ha caracteritzat aquests darrers 15 anys: la substitució d'un projecte col.lectiu de futur per una pura estratègia de predomini polític personal.

ELS ESTRANGERS A LES BALEARS

Primer eren turistes, avui són residents que passen bona part de l'any a remolc entre les Illes i el seu país d'origen. Els estrangers formen part de la població illenca, tenen influència sobre l'economia i també sobre l'evolució de la societat. "Balears, una nova Califòrnia per als europeus" és l'article de Pere Salvà que obre el dossier d'aquest número, el qual es completa amb un text de Joan Seguí sobre la incidència del mercat immobiliari a l'economia i una anàlisi de Joan Melià sobre els estrangers i la llengua.

Balears: una "Nova Califòrnia" per als europeus

Des de la dècada dels anys 80 les Illes són objecte de destinació de fluxos d'immigració estrangera europea. La seva alta especialització turística, la proximitat a l'Europa industrialitzada i l'alt nombre de dies assolellats han donat lloc que endemés dels més de 9 milions de turistes que ens visiten a l'actualitat, és cada vegada més important un altre tipus de turisme, el residencial d'origen estranger de llarga estada que viu a les Balears de forma permanent o temporal.

Endemés d'aquests residents de nacionalitat estrangera que vénen a descansar, cal afegir un altre contingent de ciutadans estrangers que es conforma per un elevat nombre de professionals que es dediquen a diverses ocupacions i/o activitats associades a les demandes dels mateixos residents europeus o dels turistes que ens visiten. Destaquen les activitats turístiques (agents, guies, animadors turístics), oferta de serveis complementaris (bars, restaurants) i de serveis generals (agències de viatges, lloguer de cotxes, agents immobiliaris, serveis mèdics, empreses de telecomunicació). D'altres realitzen les seves tasques laborals des de la seva residència a les Illes a través de la modalitat del teletreball. Aquest procés d'immigració residencial i laboral que comporta el corrent europeu Nord-Sud converteix les nostres Illes en un laboratori d'anàlisi d'un procés tipus **"Nova Califòrnia"** (1), denominació assignada per representar unes pautes semblants a les que representa el ***Sunbelt*** (2) respecte a les grans àrees metropolitanes d'Amèrica del Nord. Emperò a diferència del procés de Califòrnia, en el cas de les Balears no es tracta únicament d'un fenomen de litoralització sinó que els efectes de la demanda residencial s'estenen a l'interior de les Illes i fins i tot en els interiors dels nuclis urbans dels pobles tradicionals illencs.

El nombre total de residents de nacionalitat estrangera a les Balears fluctua segons la tipologia de la duració de la seva estada. Aquí sols consideram dues tipologies, de les quals s'exclouen els turistes de curta durada i el turisme residencial d'estada inferior als tres mesos. El contingent d'estrangers permanents amb situació legal atorgada de diverses formes s'estimava el 1997 quasi en 39.000 persones, de les quals el 76,76% eren d'origen europeu. Però aquestes xifres augmenten si afegim els estrangers residents temporalment amb estades superiors als tres mesos. De la suma d'ambdues categories resulta una xifra total de més de 87.800 residents estrangers a les Balears, dels quals quasi el 80% són europeus. Dels quasi 50.000 residents temporals la quota europea gairebé representa un 82%, fet que ens mostra la preferència de la població europea a considerar les Illes com una de les seves destinacions residencials més desitjades. L'illa de Mallorca, on es localitzen el 79% dels residents europeus, és la que ha registrat l'augment més gran d'aquests residents en el darrer decenni. Per la seva part, a les Pitiüses s'ubica el 18%, mentres que Menorca, que fins ara no ha registrat un creixement tan alt de residents estrangers, sols concentra un 3%. Pel que fa a la seva distribució per nacionalitats (vegeu gràfic 1) s'observa un clar domini dels residents de nacionalitat alemanya, que amb uns 36.800 alemanys, supera la meitat (52,71%) del total dels europeus. Els residents alemanys han experimentat un notable augment des del 1986, cosa que ha desencadenat un interessant debat sobre la seva incidència territorial, social i cultural a les Balears. Són seguits pels britànics, que en clara regressió percentual, sols representen una quarta part dels estrangers d'origen europeu. Els residents estrangers es caracteritzen per un domini de les dones sobre els homes com a conseqüència de l'alt nivell de feminització de les ocupacions lligades bàsicament al món turístic com són les guies i les animadores turístiques, així com pel domini d'edats madures i velles en la composició d'edats dels migrants residencials on les dones són més nombroses pels efectes de la sobremortalitat masculina. Per edats, el perfil dels residents europeus (vegeu gràfic 2) ens mostra dos màxims relatius als grups d'edats de 40-44 i 65-69 anys el que és significatiu d'un domini d'adults madurs amb una mitjana de l'ordre dels 47 anys. La primera punta correspon als residents laborals amb edats mitjanes més joves. En canvi el segon màxim correspon als residents d'o-

A les Balears hi ha 87.800 residents estrangers

Mallorca està entre una i dues hores dels principals aeroports europeus

ci o descans o de tipus no laboral on dominen els retirats, jubilats o pre-jubilats. Aquestes estructures d'edats també mostren diferències entre les nacionalitats. En el cas dels anglesos presenten una punta important entre les edats de 60 i 65 anys, mentre que en el cas dels alemanys els màxims registrats corresponen als grups d'edats entre els 40 i 54 anys, edats que comprenen empresaris, directius d'empreses situades a Mallorca, professionals que treballen a través del teletreball i un important grup de prejubilats.

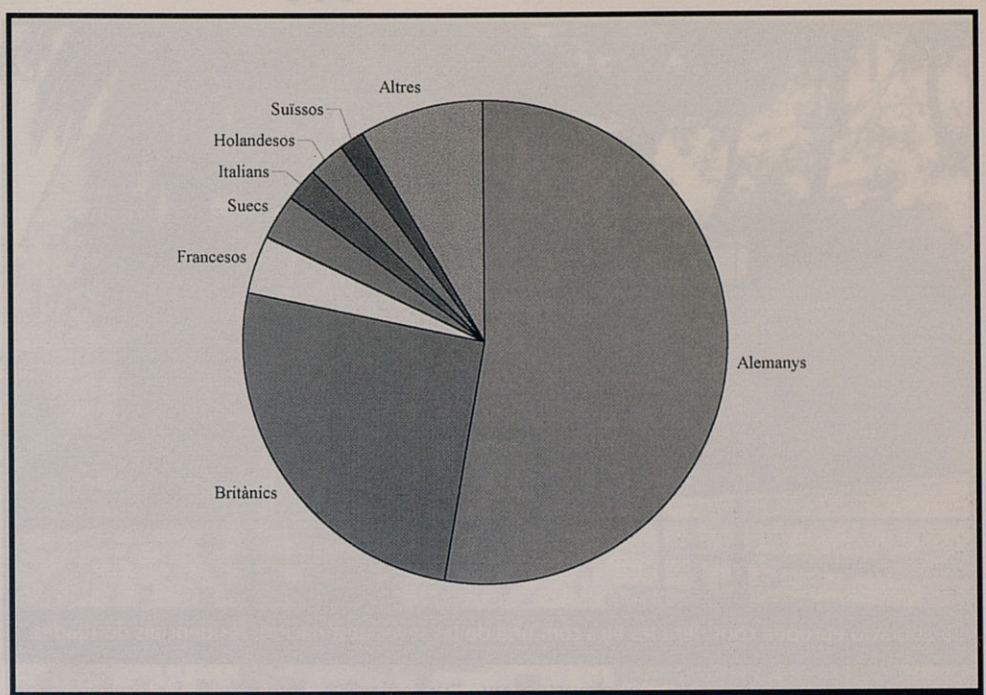

Els alemanys són els estrangers més nombrosos a les Balears.

Les causes i motivacions del progressiu augment de la presència cada vegada més important d'una població residencial estrangera, majoritàriament europea, a les Balears són variades i complexes. La promoció turística de Balears ha propiciat els residents d'oci i descans per una part i per altra la possibilitat de negoci i la demanda dels serveis ha incidit sobre el migrants europeus laborals. El nivell d'accessibilitat de les Balears, especialment de Mallorca, que es troba a l'isòcrona entre una i dues hores des dels principals aeroports europeus és una de les motivacions significatives, conjuntament amb les característiques climàtiques amb un elevat nombre d'hores de sol i els atractius naturals i de qualitat del paisatge. Aquests factors bàsics es complementen amb una bona infraestructura i una avançada introducció d'innovacions tecnològiques (internet, videoconferències, telefonia fixa i mòbil, fax, videotext...) en el camp de les comunicacions que permeten l'expansió de noves formes de treball com és el teletreball o treball des de la residència. El major poder adquisitiu d'un ampli segment de la societat europea possibilita per altra part una major mobilitat que es reforça per una atracció de l'estil de vida mediterrània que es considera menys estressant i equilibrat.

Les conseqüències de l'augment de la presència d'estrangers a les nostres illes són considerades de diverses formes i sentits en el marc de la nostra societat. Aquestes opinions van des d'una visió com a colonització cultural fins a una percepció econòmicament positiva per un segment important dels gestors polítics actuals. Des d'una perspectiva socioterritorial es destaquen entre les més significatives:

a) Una alta pressió sobre la demanda d'habitatges o sòl rural que incideix sobre l'ocupació, lloguer o compra d'un elevat nombre de residències situades tant a zones urbanes com rurals. Aquest factor incideix sobre les regles del mercat immobiliari tradicional provocant

Optica Suso
MULTIOPTICAS
50 ANYS
AL VOSTRE SERVEI
carrer dels Oms, 26
Tel. 971 72 15 57
07003 Palma de Mallorca

La població europea considera les Illes com una de les seves destinacions residencials desitjades.

l'aparició de processos d'especulació del sòl, on el valor de la terra ja no es basa en la seva rendibilitat agrícola sinó amb altres variables lligades a operacions immobiliàries. Els preus mitjans del sòl han experimentat un augment impressionant.

b) L'aparició de nous propietaris en el món rural implica un nou concepte de propietat i romp l'ús tradicional del territori insular. El tancament de les parcelles comprades per aquests nous residents obeeix a l'individualisme i a la preservació de la intimitat, elements que són típics del comportament "urbanita". Apareixen noves formes d'activitats agràries, com la "hobby agricultura", que respon a una pràctica d'oci dels "urbanites".

c) Es constata la tendència dels residents estrangers cap a l'organització d'un conjunt de xarxes econòmiques i socials que contribueixen a reforçar els mecanismes que poden incentivar l'arribada de nous migrants. Aquestes xarxes socials basades en esquemes culturals importats pels diversos migrants de nacionalitats distintes poden provocar un retard i inclús inhibir-se d'una desitjada integració. La creació d'associacions, clubs, organitzacions i xarxes de comunicació específiques per als residents estrangers poden implicar l'aparició de diferents tipologies de guetos que poden provocar un estil de vida del territori illenc on resideixen.

Les illes Balears s'han convertit en una extensió de la plusvàlua i de l'espai d'oci de l'Europa industrialitzada. Aquesta circumstància implica una doble presència de residents europeus residents a les Illes: els que vénen a descansar i els que vénen a treballar. Els primers arriben atrets per un estil de vida mediterrània que consideren que gaudeix d'una major qualitat de vida. Per la seva part els laborals consideren a les Illes com un lloc on emprendre els seus negocis, especialment aquells lligats a donar serveis als nou milions de turistes que ens arriben. Aquest increment de residents estrangers ha provocat impactes o conseqüències socioeconòmiques (especulació, augment del valor del sòl rústic i de l'urbà) i socioculturals (problemàtica de relacions entre els residents estrangers i autòctons, problemes d'integració, amenaces a la identitat cultural, sorgiment de guetos de nacionalitats) que podrien derivar cap a actituds d'intolerància o xenofòbia si no es consideren de manera adequada.

Pere A. Salvà

NOTES:

(1) SALVÀ TOMÀS, Pere A. (1996). "The Balearic Islands: A new "California" for the European People". The Hague (Holland), 28th International Geographical Congress.UGI, 15 pp. (Projectes de Recerca PS92-0080 y PS95-0104 de la DIGICYT del MEC).

(2). Amb el terme de Sunbelt es fa referència als espais residencials de clima assolellat com són Califòrnia o Florida on se situen un gran nombre d'urbanitzacions residencials de retirats, jubilats i empresaris.

CAMPANYA DE PREVENCIÓ
DE LES MALALTIES BUCODENTALS

DIAGNÒSTIC I PREVENCIÓ

ENSENYAMENT D'UNA HIGIENE DENTAL CORRECTA

A CADA REVISIÓ, S'OBSEQUIARÀ
AMB UN KIT D'HIGIENE DENTAL

Dra. Montserrat Tolosa Cabaní
Metgessa Estomatòloga
Col·legiada núm. 274

c/ de Miquel Marquès, 2, 2n C •07005 Palma • Tel. 971 46 81 81

Incidència del mercat immobiliari en l'economia

"Una família es dedica a l'explotació d'un tros de terra que gairebé no li dóna ni per viure. Veient les penúries que passa, decideix canviar d'activitat, i construeix un edifici amb diversos pisos amb la intenció de llogar-los per cobrar-ne rendes. Una vegada acabada la finca, els pisos ben aviat estan ocupats, obtenen per aquest motiu unes bones rendes i el seu nivell de vida augmenta substancialment. Però la família gasta tot el que guanya en despeses corrents, sense destinar gairebé res a fer les reformes necessàries a la finca, i a poc a poc, aquesta va envellint.

Els llogueters comencen a demanar rebaixes del preu que estan pagant, i les rendes ja no són suficients per poder mantenir el seu nivell de vida. La família comença a vendre alguns pisos, cosa que li permet continuar vivint ben igual que abans, però és clar, menys pisos, menys ingressos, i han de continuar venent fins que..." segons el meu parer, aquest símil es pot extrapolar d'una manera bastant exacta a l'evolució que ha sofert l'economia balear. Ara, tan sols apuntaré que, durant la darrera crisi de l'economia de les illes (1989-1992), els ingressos per turisme varen caure d'una manera desmesurada, mentre que l'economia illenca gairebé ni se'n ressentí, o almanco, el PIB no va decréixer tant com era d'esperar. De fet, com es mostra a la gràfica, mentre que els ingressos per turisme en pessetes constants sofriren una disminució global del 42'48% durant aquest darrer període, les

L'activitat immobiliària s'ha incrementat per abastir d'habitatges els estrangers.

esco leto!
Gianni Rodari

Infants de 0 a 4 anys
Ensenyament en català
Pedagogia activa
Grups reduïts
Servei de cuina

ARQUITECE BENNÀSSAR, 46
07004 PALMA - Tel. 971 29 90 86

esco leto!
Gianni Rodari

taxes de creixement del PIB sempre foren positives. A què es deuen aquestes discrepàncies? El que sí és cert és que el mercat immobiliari, a les Balears, té una importància molt superior a la resta de províncies espanyoles. Les transmissions realitzades per habitant són un 50% superiors a la mitjana espanyola, i el valor invertit per habitant la duplica. I si ho miram des del punt de vista del territori, encara resulta més espectacular: durant els anys 1994 i 1995 quadruplicam la mitjana espanyola en valor, i la triplicam en transmissions, cosa que clarament ens indica una enorme pressió sobre el territori.

Al meu entendre, aquest mercat, per si mateix, no genera riquesa. És cert que existeixen unes plusvàlues, però com que l'immoble objecte de transmissió no varia en la seva composició, tan sols provoca un increment de preus (IPC). L'únic que crea és una disponibilitat de liquidesa que pot ajudar a la reactivació d'una economia malmesa (tant domèstica com regional).

Aquesta disponibilitat de recursos financers a curt termini pot resultar ser molt beneficiosa, però com a contrapartida també es produeix una descapitalització que pot ser preocupant, si no s'és plenament conscient d'aquesta dualitat.

A nivell microeconòmic, aquesta dualitat queda ben palesa. Una família o una empresa pot disposar a curt termini d'una considerable quantitat de recursos financers mitjançant la venda d'un immoble. Però al mateix temps, aquests són conscients que han perdut una bona part del seu patrimoni, i que si la liquidesa aconseguida es destina a cobrir despeses corrents, a llarg termini l'empobriment i la pèrdua de benestar seran considerables.

Els residents tan sols accedeixen a les propietats més petites

En els estudis econòmics, la dualitat que s'està exposant entre curt i llarg termini del mercat immobiliari, sembla ser que no es té en compte. A curt termini es produeix una entrada de doblers. La unitat que ha venut la propietat té una gran disponibilitat de doblers extra per consumir, moltes de vegades aconseguit amb poc esforç (herències), i l'efecte multiplicador sobre l'economia de la regió ben aviat es deixarà notar, cosa que fa que l'economia es reactivi.

Els residents realitzen desinversions a les finques rústiques.

Si per exemple la unitat familiar que ha venut la propietat adquereix béns (cotxes, ordinadors, televisors, telèfons mòbils, aparells electrodomèstics, etc.) o bé destina els doblers a serveis (diguem-li oci), dóna feina a aquells que els produeixen, i si els productors de béns tenen una feina, significa que també disposen de recursos per poder consumir, i la roda de l'economia comença a funcionar.

El principal problema de la nostra comunitat autònoma és que el sector primari i secundari gairebé són insignificants (tan sols contribueixen al voltant del 10% del PIB) i, per tant, la immensa majoria dels béns que consumim provenen de fora de la comunitat.

És a dir, gràcies a la disponibilitat de liquidesa produïda per la venda d'immobles, aquí disposarem de més béns, cosa que aparentment augmenta en gran mesura la riquesa o el benestar del país. Però la vida útil de la majoria d'aquests béns són de curta durada, i de poc (o nul) valor residual al final d'aquella, mentre que els ingressos que s'han produït per la

EL MIRALL

AMB EL SUPORT DE

Consell de Mallorca

venda de la propietat hauran tornat a sortir a fora.

En definitiva, quan aquests béns adquirits hagin perdut la seva vida útil, la família ja no disposarà dels béns, ni de liquidesa, ni molt manco de la propietat venuda.

Per acabar, m'agradaria analitzar breument el comportament dels distints col·lectius en transmissions de finques rústiques. Cal dir que aquestes, des del punt de vista econòmic, potser no són les més importants, però s'hi exposen perquè són les que han tengut una major repercussió social.

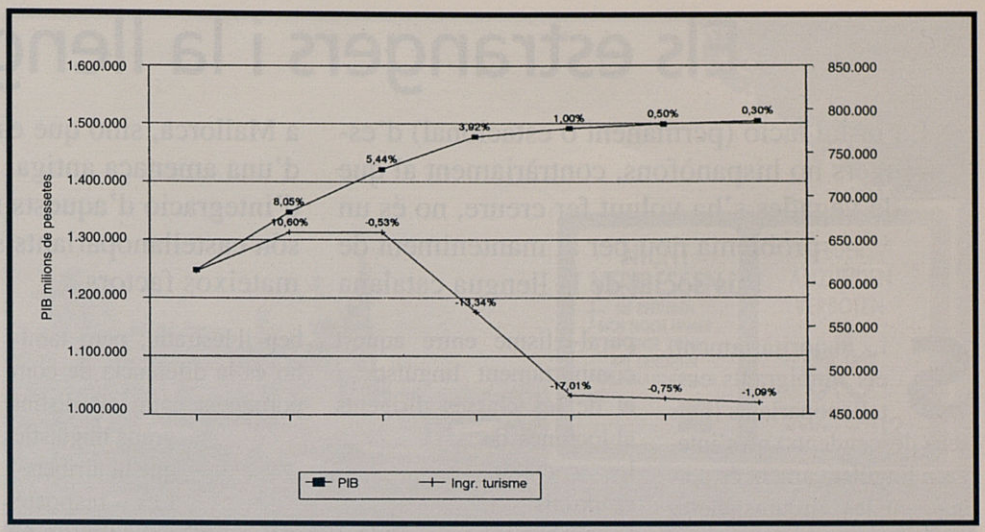

L'any 1992, el 80'23% del volum total de compres foren realitzades per residents. Aquest percentatge va minvant any rere any, i a l'any 1995, tan sols fou del 59'45%. En canvi, en nombre de compres, gairebé es mantenen al voltant del 85%: el 87'89% l'any 1992, i el 83'20% l'any 1995. Aquest fet ens indica clarament que els residents tan sols accedeixen a les propietats més petites, fet que es va aguditzant al llarg del període.

En volum de vendes, la tendència també va minvant al llarg del període, si bé, no d'una manera tan exagerada. L'any 1992, el 92'63% del volum de vendes fou realitzat per residents, i aquest percentatge va minvant fins a situar-se en el 86'02% l'any 1995. En canvi, el nombre de vendes, ben igual del que ocorria amb les compres, també es manté, ara al voltant del 92%.

Per tant, les desinversions que actualment realitzen els residents en finques rústiques, també són inferiors a la mitjana, si bé el diferencial de les vendes entre volum de negoci i nombre de transaccions és molt inferior que el de les adquisicions. Aquest diferencial, l'any 1995 fou d'un 28'5% en compres i d'un 6'5% en vendes.

L'evolució dels estrangers vendria marcat per una tendència de fort creixement, sobretot en adquisicions.

Així, l'any 1992, aquest col·lectiu adquirí el 14% del volum global d'inversió en finques rústiques. La seva representació se situa en el 23'64% l'any 1993, en el 30'27% l'any 1994, i en un 35'35% en el darrer any estudiat.

El nombre d'adquisicions també va augmentant durant el període, si bé d'una manera més pausada, i mentre l'any 1992 el 9% del nombre d'adquisicions foren realitzades per aquest col·lectiu, l'any 1995, aquestes foren del 14'45%.

Per tant, les operacions que realitzen els estrangers en relació a la mitjana global, són de gran volum i, amb el pas del temps, aquestes de cada vegada són majors. Així, mentre el volum invertit l'any 1995 s'ha multiplicat per 2'52 respecte de l'any 1992, aquest increment tan sols fou del 61'1% en nombre d'adquisicions. El diferencial entre volum i nombre en el darrer any indica que aquestes adquisicions són un 59'12% majors a la mitjana.

Per la seva part, les vendes sempre són inferiors a les compres. L'evolució d'aquestes també ha estat ascendent, si bé en menor mesura, i ha passat de representar el 6% del volum de vendes l'any 1992, a un 11'56% l'any 1995.

Joan Seguí

Viajes MARTEL

ESPECIAL VIETNAM

GRUP ORGANITZAT EN EXCLUSIVA • EL MILLOR DE VIETNAM • 16 dies 4/11 340.500
Es visita: Saigon, el delta del Mekhong, Da Nang, Hue, Hanoi i la badia de Halong
Acompanyant des de Palma • "L'interessant no és només el preu, sinó el que inclou"

OMS, 50-B. Box 696 • 07003 Palma (Mallorca) • Balears - Espanya
Tel. 971 72 38 42 • Fax (971) 72 69 42 • e-mail: martel@juniper.bdr.es

Els estrangers i la llengua

La instal·lació (permanent o estacional) d'estrangers no hispanòfons, contràriament al que de vegades s'ha volgut fer creure, no és un problema nou per al manteniment de l'ús social de la llengua catalana a Mallorca, sinó que es tracta de nous matisos d'una amenaça antiga. El problema de manca d'integració d'aquests immigrants i dels que són castellanoparlants s'explica pels mateixos factors.

Si, majoritàriament, els immigrants castellanoparlants (i els seus descendents) no s'integren lingüísticament és perquè, en les circumstàncies politicosocials actuals, no els és necessari per viure en la societat receptora. Si el castellà és l'única llengua que aprenen, també molt majoritàriament, els immigrants no hispanoparlants que resideixen a Mallorca, és perquè capten que aquesta és la llengua que realment els serà útil.[1] Aquest és un dels matisos nous a què fèiem referència (els hispanòfons s'instal·len sense necessitat de cap aprenentatge lingüístic nou; els altres aprenen una llengua nova, que no és la pròpia del territori).

Hi ha a més una altra particularitat: un sector d'aquests estrangers, més important de cada cop, no aprenen ni català ni castellà. Aquesta situació mostra, per una banda, el clar paral·lelisme entre aquest comportament lingüístic i el de les classes dirigents al·lòctones de les societats colonials i, per l'altra, la hipocresia dels grups socials, autòctons i forans, que han encès l'alarma per aquest perill i que silencien la substitució espanyola, o que, fins i tot, hi col·laboren. El retrocés de la llengua pròpia d'una comunitat no és independent de l'evolució en altres àmbits de la vida social, sinó que sol ser un indicador de la pèrdua del control sobre la pròpia societat del grup vinculat a la llengua en retrocés. El que està passant a Mallorca n'és un exemple ben il·lustratiu; però també ho és la diferència de comportament entre els distints grups lingüístics que hi arriben.

> *Un sector d'estrangers no aprenen ni català ni castellà*

Les respostes dels individus davant situacions de conflicte lingüístic no solen vincular-se a la tipologia d'aquestes situacions, sinó a la tipologia de les societats i comunitats lingüístiques a què pertanyen.

Una de les conseqüències del conflicte lingüístic causat per la dependència política, és que els parlants de la llengua minoritzada no sols han de canviar de llengua quan surten del seu territori lingüístic i es traslladen a l'àmbit de la llengua dominant, sinó que també ho han de fer en el seu territori en moltes d'ocasions. Aquesta situació fa que arribin a considerar que la condició de parlants de la seva llengua sigui un problema. Així en sortir a l'estranger el problema és percebut com a propi si no parlen la llengua del país a què van, però també arriben a atribuir-se l'obligació, en el seu propi territori, d'aprendre la llengua dels estrangers per poder comunicar-s'hi. D'aquí la "necessitat" que darrerament s'expandeix entre molts de mallorquins, no forçosament vinculats a l'activitat turística, d'aprendre alemany per poder contactar amb els parlants d'aquesta llengua que viuen a Mallorca. Però, en canvi, l'"obligació" d'adoptar la llengua de l'interlocutor en els contactes amb immigrants procedents del nord d'Àfrica, no és assumida com a pròpia pels ciutadans d'aquestes illes, sinó que és

> *Les garanties de continuïtat de les comunitats lingüístiques passen pel desplegament d'una legislació*

EL MIRALL

AMB EL SUPORT DE

GOVERN BALEAR

transferida als nouvinguts (encara que sigui suficient que adoptin el castellà).[2] Els nous ciutadans de les Illes procedents del nord (Alemanya, Anglaterra, França...) no són desprestigiats ni especialment penalitzats socialment si no aprenen cap de les llengües oficials, en canvi els del sud tenen totes les portes tancades; als del nord el canvi de llengua no els incrementa el "prestigi", als del sud, sí.

Es construeixen, per tant, dos tipus de "ghettos": els de luxe, cercats i de cada cop més autosuficients, i els de marginalitat, forçats. Els "ghettos" de luxe no perjudicaran la continuïtat lingüística i cultural de la societat mallorquina ni podran mantenir-se indefinidament, si aquesta sap dotar-se de les eines adequades per mantenir la cohesió, la qual cosa també facilitarà la integració en el sentit adequat dels altres "ghettos". Així i tot, des de les institucions polítiques, i la societat en general, s'han d'establir mesures (legals i pràctiques) per facilitar aquesta integració.[3]

Problemes lingüístics semblants o iguals al descrit

Els ciutadans europeus no són desprestigiats si no aprenen cap llengua oficial.

Els mitjans de comunicació afavoreixen el contacte amb altres llengües.

fins ara per a Mallorca, no són exclusius de comunitats reduïdes, sinó que, contràriament, cada vegada més es fan comuns a moltíssimes societats.

En les darreres dècades, el desenvolupament que han experimentat els mitjans de comunicació (tant de transport de persones com d'informacions) ha estat tan brutal, sobretot en la societat occidental, que ha provocat que un fet que abans, per a la majoria de la gent, era relativament poc freqüent s'hagi convertit en quotidià: el contacte intens amb altres llengües. Poques són les persones que, a diari, no estiguin exposats al contacte (actiu o passiu) amb, com a mínim, una altra llengua (per la via que sigui: telèfon, contactes directes, televisió i ràdio, publicacions, etc.). Mallorca i la resta de les Illes són un espai on aquesta exposició multilingüe és especialment intensa i, com hem vist, poc afectar negativament la continuïtat de la seva llengua i cultura pròpies.

Balears és un espai on l'exposició multilingüe és intensa.

Com que les interrelacions heterolingües de cada cop seran més intenses les garanties de continuïtat de les comunitats lingüístiques passen pel desplegament d'una legislació àmplia i detallada. No és una necessitat exclusiva de l'àmbit lingüístic, sinó que és ben evident que en tots els camps de la vida social la regulació legal de les relacions humanes s'incrementa paral·lelament a l'augment de la densitat d'aquestes relacions. És evident que les persones que viuen al camp, aïllades, necessiten respectar menys normes de convivència (explícites o no) que les que viuen en cases dels pobles, i aquestes menys que les que viuen en blocs de pisos. Com més s'aproximen les persones més s'incrementa la necessitat de delimitar els espais, això mateix passa i passarà amb les llengües. D'alguna manera, podem dir que una mostra del progrés en la civilització humana és la tendència a igualar en drets les persones i els col·lectius humans.

Els guetos de luxe no perjudicaran la continuïtat lingüística i cultural de la societat mallorquina

En les circumstàncies actuals és poc realista, i totalment estèril, suposar que la continuïtat de l'ús social de la llengua catalana passa per una

EL MIRALL
AMB EL SUPORT DE
fundació congrés de cultura catalana

FUNDACIÓ «SERVEIS DE CULTURA PER AL POBLE»
Per a la promoció popular de la nostra cultura estam al vostre servei
Demanau informació a c/ Rubén Darío, 12, 5è-B
07012 PALMA

societat composta majoritàriament d'individus catalanoparlants monolingües[4]. No hi ha dubte que, de cada vegada més, els ciutadans hauran de ser capaços de parlar més llengües que la seva i que en les distintes societats abundaran els espais i àmbits multilingües i de cooficialitat; però, si es vol assegurar la permanència de les comunitats lingüístiques actuals, serà necessari que en cada societat la llengua pròpia sigui present en tots els seus espais de comunicació i que disposi d'usos exclusius en abundants àmbits, que, com a mínim, afectin tota la seva població estable. Les societats que disposin de més d'una llengua "oficial" per a tots els espais de relació acabaran perdent la que, pels factors que sigui, està en desavantatge. Traduït al nostre cas, l'única possibilitat d'assegurar la pervivència de l'ús social de la llengua catalana és a través de garantir-li aquesta consideració de llengua oficial única, en el sentit esmentat. La situació d'oficialitat equivalent entre el castellà i el català, de la qual encara n'estam molt lluny, durà inexorablement a la desaparició del català. Això no vol dir que propugnem individus monolingües ni que no s'hagi de considerar, a l'hora de determinar la legislació adient, l'origen lingüístic de la població d'origen forà ni la història lingüística d'aquest territori. Si apuntam cap a un monolingüisme, entès de la manera exposada, s'aconseguirà una societat d'individus plurilingües i la pervivència de la llengua pròpia del territori; si apuntam cap a oficialitzacions de bilingüismes mal entesos, de segur que veurem desaparèixer la llengua catalana d'aquest territori i al final ens trobarem amb una societat d'individus monolingües en no sé quina llengua (anys enrere hauria dit castellà, però les circumstàncies actuals evidencien importants incerteses).

Els ciutadans de Balears estan en contacte amb moltes llengües.

Els ciutadans hauran de ser capaços de parlar més llengües que la seva

Joan Melià

[1] La llengua que aprenen els al·loglots que s'instal·len en territoris en conflicte lingüístic és un indicador gairebé sempre infal·lible del sentit que té el procés de substitució.

[2] El comportament i comentaris de moltes de persones sobre aquestes situacions, deixa entreveure que, en el fons, sura aquesta idea: si en parlar amb un alemany o un anglès no m'entén, el problema és meu; si en parlar amb un àrab no m'entén, el problema és seu.

[3] Les noves tecnologies i els mitjans de comunicació són intruments que poden facilitar la integració, però, alhora, com que permeten mantenir lligams estrets amb les societats d'origen, poden donar solidesa als "ghettos", principalment als dels ciutadans del nord, és clar.

[4] Tot i que, de fet, ha estat la base d'aquesta continuïtat des de l'edat mitjana fins a, pràcticament, l'època actual.

PAPERS PINTATS I PINTURES
Casa Pomar Flores
ARTICLES PER A ARTISTES
VASES I MOTLLURES
SANT MIQUEL, 77 - Telèfon 971 72 14 83 - Fax 971 71 93 12
07002 PALMA DE MALLORCA

Ses Piules
Estudi de Perruqueria
Carrer de Navarra, núm. 3, 1r - 07003 Palma – Tel. 971 71 80 37

Generalitat de Catalunya

Exposició **Ara és demà - Catalunya. Reptes de futur.**

Vine a veure-ho al Moll de la Fusta de 12 a 23 hores

PRORROGADA fins al 27 D'OCTUBRE

Entrada lliure

A CATALUNYA, ENTRE TOTS FEM ARA

EL BENESTAR DE DEMÀ.

A Catalunya treballem per guanyar en sanitat, en serveis. Guanyar en natura, en educació. En progrés. I tot, per guanyar en el més important: la nostra qualitat de vida. Entre tots hem fet una Catalunya forta i sana. Som el cinquè país del món en esperança de vida. Tenim 300 àrees bàsiques de salut. I la distància màxima d'un hospital se situa a només 30 km. A més, gaudim d'un bon sistema educatiu. Essencial per a la integració al món laboral i factor decisiu en el nostre benestar. Les noves tecnologies com l'internet, la videoconferència i el cable faciliten el treball i permeten un estalvi de temps. Temps per gaudir en una Catalunya encara més solidària i acollidora. Entre tots, estem fent ara un país amb un futur encara millor. Un país que tingui en compte les necessitats de tothom. **Perquè a Catalunya**

Ara és demà

Catalunya. Reptes de futur

PORT VELL

Amb el patrocini de:

gasNatural · Telefónica · Cambra Oficial de Comerç, Indústria i Navegació de Barcelona · Fira de Barcelona

Amb el suport de:

Aena Aeropuertos Españoles y Navegación Aérea. · El Consorci Zona Franca de Barcelona · Borsa de Barcelona · CATALUNYA RADIO 15 ANYS · RENFE

Aportació tecnològica: SONO

Hi participa: Fòrum Universal de les Cultures 2004 Barcelona

Agraïm la col·laboració de: Antoni Accensi, Autoritat Portuària de Tarragona, Bettor MBT S.A., Centre d'Estudis Marítims i Activitats del Port de Tarragona (CEMAPT), CESCA, Comissió Europea, Dir Centres de Fitness, DSP, Ecotecnia, ESA European Space Agency, Ferrocarrils de la Generalitat, Forges, Fundació Catalana per a la Recerca, Gec Alsthom, IBM, IEEC, Institut de Robòtica, La Caixa, Lintek Internacional Inc, Mira S.A., National Aeronautics and Space Administration, Orquestra de l'Escola Virtèlia, Patronat Català Pro Europa, Publimob, Racional, Seat, UOC, UPC.

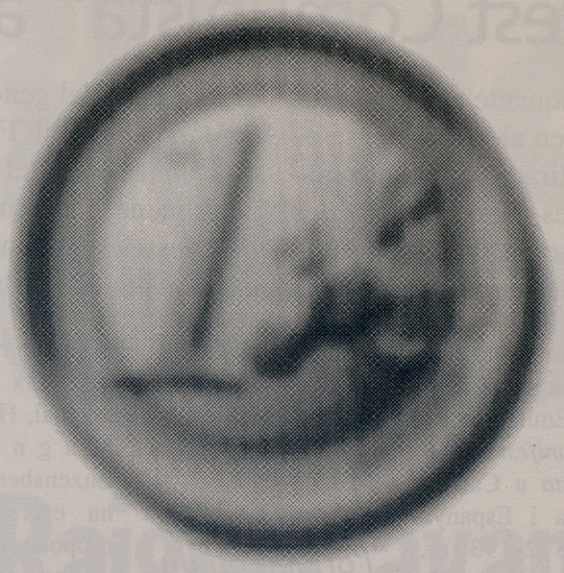

Com veia l'euro fins ara

Com el veurà amb "la Caixa"

A "la Caixa" ja estem preparats per al gran esdeveniment econòmic de l'euro. Perquè tingui informació de tot el que l'interessa saber. Per respondre totes les seves preguntes. Perquè pugui resoldre qualsevol dubte. Perquè l'entrada de l'euro no li suposi cap problema. Perquè pugui rebre assessorament. Per oferir-li l'ajut que necessiti. Vingui a "la Caixa" a recollir la ***Guia EuroCaixa,*** en la qual trobarà resposta a 50 preguntes que vostè es podria formular. O connecti per telèfon o a través d'internet amb la nostra **Línia Oberta Euro**. Veurà l'euro molt més clar.

"la Caixa"

LINIA OBERTA EURO
902 2000 99
www.lacaixa.es/euro

El "Manifest Comunista" a Mallorca

Enguany s'escau el cent-cinquantè aniversari de la publicació –a Londres, en alemany, sense el nom dels autors i amb un tiratge de 500 exemplars de tot just 23 pàgines–, del *Manifest del Partit Comunista*, més conegut amb el títol abreujat de *Manifest comunista*, obra mestra del gènere escrita per Karl Marx en col·laboració amb Friedrich Engels, per bé que, com declarà el mateix Engels, el pensament fonamental i director del manifest pertany únicament i exclusivament a Marx.

Amb el temps, el *Manifest* s'ha arribat a convertir en l'obra més difosa en el món, juntament amb la Bíblia, però convé no oblidar que el seu èxit fou molt tardà; tant, que el mateix Marx no el va poder veure (sense anar gaire lluny, la primera edició castellana –a cura de José Mesa, publicada en el setmanari *La Emancipación*– és del 1872; la primera francesa publicada a França –a cura de Laura Lafargue, filla de Marx– data del 1885; i la primera catalana –a cura d'E. Granier-Barrera–, del 1930). De fet, els estudiosos de la introducció del marxisme a l'Estat espanyol han assenyalat l'escassa difusió del *Manifest* fins als anys trenta. Entre 1930 i 1938 se'n feren moltíssimes més edicions que no pas en els cinquanta-vuit anys anteriors (els lectors interessats podran trobar més informació sobre això en el treball d'Emili Gasch «Difusió del *Manifest comunista* a Catalunya i Espanya (1872-1939)», *Recerques* 5, Barcelona, 1975).

És sabut que el *Manifest* té l'origen en un encàrrec urgent de la Lliga dels Comunistes, una associació obrera internacional de la qual havia de constituir el programa polític. Escrit, doncs, amb presses, els mateixos autors hi varen advertir cruis aviat, però al cap de cent cinquanta anys les pàgines del *Manifest* sobreviuen com a clàssiques. D'entrada, paradoxalment, per la seva extraordinària qualitat literària. Referint-se al sistema de Marx i al seu estil intel·lectual, Hans Magnus Enzensberger ha escrit, a propòsit d'aquesta commemoració, que la força del *Manifest* resideix en la seva anàlisi, en la seva implacable *negativitat*, en el seu criticisme radical del *statu quo*, i no pas en els remeis que ofereix. L'afirmació és suggestiva i indestriable de l'anàlisi de la vigència de l'obra marxiana, però ací ens limitarem a recordar alguns aspectes de la influència del *Manifest* sobre els obrers mallorquins en el primer terç de segle (quant al segle XIX, és interessant la lectura de l'article anònim «Carlos Marx», publicat en *Las Baleares* el 12 de maig de 1892).

El Manifest té l'origen en un encàrrec de la Lliga dels Comunistes.

La celebritat del Manifest fou gran entre els socialistes mallorquins.

Malauradament, no disposam d'un estudi de la propagació dels escrits de Marx i Engels a Mallorca, però no podem dubtar que, essent l'única obra marxiana accessible al gran públic, el *Manifest* també hi fou l'obra més llegida i comentada dels dos pensadors revolucionaris. Quin obrer mallorquí, per poc conscienciat que estigués, no devia conèixer la famosa divisa de la Lliga dels Comunistes amb què acaba: «Proletaris de tots els països, uniu-vos!»? La frase, i el *Manifest* en general, són citats abundosament en la premsa obrera de l'època, que també solia inserir publicitat editorial del *Manifest*, entre altres obres marxianes. Aquestes edicions

salomart s.l.

MANUFACTURES EN PELL I MARROQUINERIA
CA N'ADRIÀ, S/N – STA. MARIA DEL CAMÍ
TELÈFON 971 62 12 15 – MALLORCA

Jaume Salom Bover

ESTOP SA
FOTOS AÉREAS - TOPOGRAFÍA - PROYECTOS
ESTUDIOS MEDIO AMBIENTALES

Plaça Rosselló, 4A, 3r
Tel. 971 72 33 56
Fax 971 71 89 01
07002 Palma (Mallorca)

- **Plànols Topogràfics**
  - **Medicions**
  - **Replanteigs**
- **Fotografies Aèries**
  - **Verticals**
  - **Panoràmiques**
- **Publicitat Aèria**
- **Peritatges**
- **Valoracions**
- **Projectes Agrícoles**
- **Estudis Mediambient**

innovació!!

Es Raiguer avança

Ajuts
a les empreses

Foment
de l'exportació

Assessorament
als empresaris

CDER

Consorci per al Desenvolupament Econòmic del Raiguer

Informau-vos al **CDER**,

Carrer dels Selleters, 25
07300 Inca
Tel. 971 88 70 07
Fax 971 88 70 08
e-mail: cder@oninet.es

Amb el suport de:

GOVERN BALEAR

FEDER

COMISSIÓ EUROPEA

se solien vendre a les cases del poble o es podien consultar a les biblioteques obreres (per 15 cèntims, hom podia llegir o consultar els llibres de la biblioteca ambulant de la societat Salut i Cultura, adscrita a la Casa del Poble de Palma i inaugurada l'any 1928, on ens consta que hi havia el *Manifest*). També se'n venien en mítings o fires (l'any 1919 les Joventuts Socialistes en vengueren en una parada que posaren a la fira del Ram de Palma). Més enllà de les cites, el *Manifest* va començar a ser reproduït en *El Obrero Balear* pel sector partidari de la Tercera Internacional el maig del 1921, poc abans de l'escissió comunista. En *El Obrero Balear* hem trobat comentaris que qualifiquen el *Manifest* de condensació de prin-

Març del 1848, pocs dies després de l'aparició del *Manifest comunista*. Expulsat de Bèlgica, la policia escorta Marx cap a la frontera.

cipis i doctrines de la Internacional, de nord i guia del proletariat, i de bell. Hi ha, també, articles que extracten el contingut del *Manifest*, com un de Francisco Largo Caballero, publicat el 23 d'octubre de 1925 amb el títol «Sobre la lucha de clases». Avançant-se a la moda de les commemoracions, algun article fins i tot celebrà el 79è aniversari del *Manifest* (Elisus Jovey: «El socialismo y la historia», 22-X-1926). Entre els autors mallorquins, Llorenç Bisbal inclou el programa del *Manifest* en la conferència (pronunciada a Palma el 24 de març de 1934) *La conquista del poder por el proletariado*. Naturalment, no fou l'únic dirigent que fonamentà o centrà el seu pensament en el *Manifest*. Les conferències dedicades a la divulgació de l'obra marxiana foren habituals. La celebritat del *Manifest* era certament gran entre els socialistes mallorquins, i ho confirma l'anècdota següent: en una ocasió, cap a l'any 1922 o 1923, el regidor i futur batle d'Esporles Tomàs Seguí va proposar al Ple de l'Ajuntament que si, com demanava un regidor conservador, s'hi arxivava un sermó que havia llegit un capellà, també s'hi arxivàs el *Manifest comunista*, i ho aconseguí.

Antoni Nadal

LLIBRES DE TOTS ELS PAÏSOS CATALANS

⌘

LLIBRES INFANTILS I JUGUETES

⌘

LLIBRES DE TEXT

⌘

DISCOS I CASSSETTES

⌘

SERVEI DE LLIBRES ESTRANGERS

Carrer d'en Rubí, 5
Tel. 71 38 21
07002 Palma (Mallorca)

Pianos Can Garcias

Pere Josep Garcias

C/ Joan Maura, Bisbe, 10 - Palma (Mallorca)
Tel. i Fax: 46 20 16

VENDA DE PIANOS VERTICALS I DE COA

Primeres marques europeeś

BLÜTHNER • BÖSENDORFER • C. BECHSTEIN • FEURICH • FÖRSTER
FURSTEIN • GAVEAU • GROTRIAN-STEINWEG • HOFFMANN • IBACH
KEMBLE • KINGSBURG • OTTO-BACH • PETROF • PFEIFFER • PLEYEL
RAMEAU • RÖNISCH • RÖSLER • SAUTER • SEILER • SCHOLZE
STEINGRAEBER & SÖHNE • WAGNER • WEINBACH • ZIMMERMANN

Especialistes en pianos per a professionals i pianos d'estudi
El millor servei post-venda. Més de 50 anys d'experiència

AFINACIONS • REPARACIONS • RESTAURACIONS
LLOGUER DE PIANOS NOUS O RESTAURATS
INSTRUMENTS HISTÒRICS
(CLAVICÈMBALS • FORTEPIANOS • ORGUES LITÚRGICS)
PIANOS ELECTRICS • ACCESSORIS • TRANSPORTS

PUBLICACIONS DE "SA NOSTRA"

Col·lecció "El Turó"

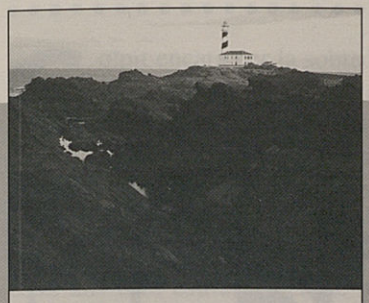

Rafel Bordoy i Pomar

CRONOLOGIA 47

Antoni Xumet Rosselló

UNA VARIETAT DEL MIM 48

Hilari de Cara i Casaleiz

POEMES (1985-1991) 46

Premi Miquel Àngel Riera

Col·lecció "Tià de sa Real"

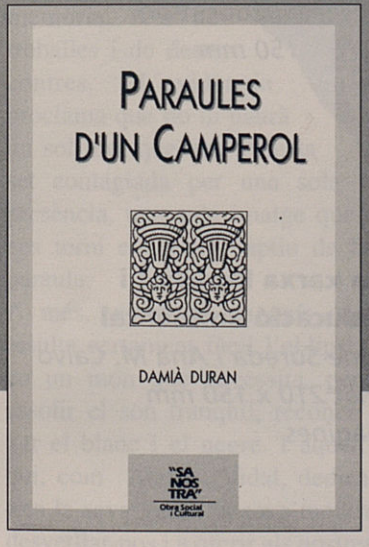

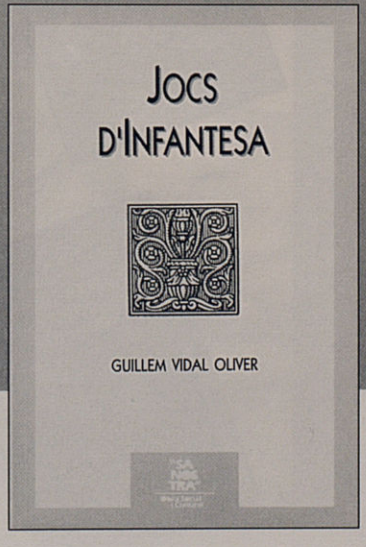

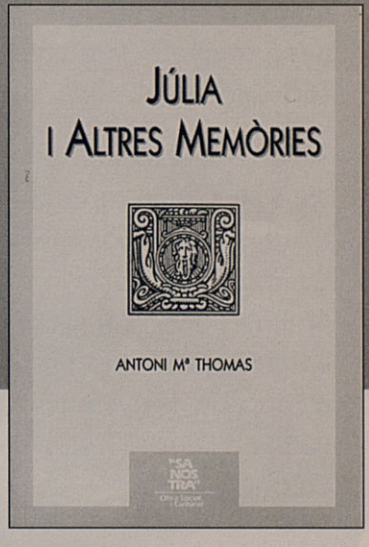

Premi Miquel Àngel Riera

"SA NOSTRA"
CAIXA DE BALEARS

COMPROMÍS AMB BALEARS

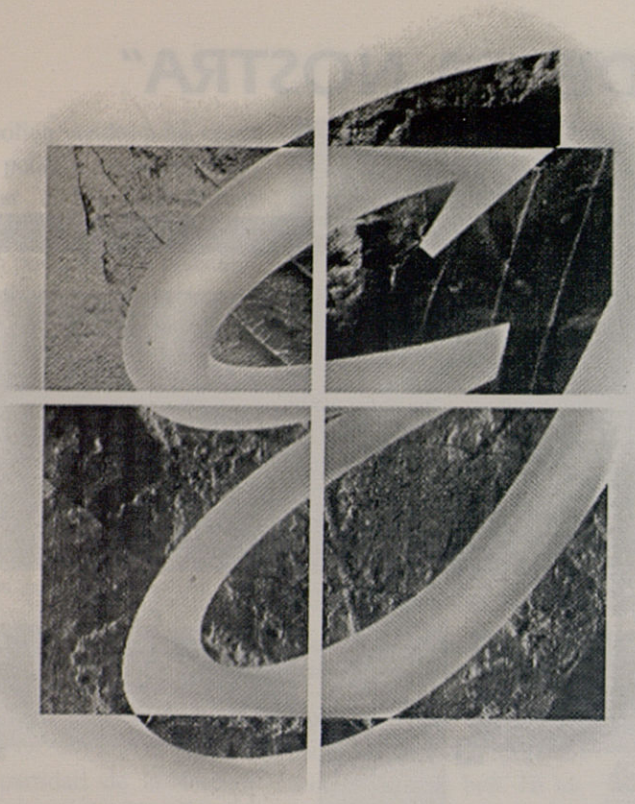

Premi Embat d'Educació Ambiental

di7 EDICIÓ

Embat Llibres

BASES FONAMENTALS

- Els treballs han de tractar tant d'aspectes teòrics i/o pràctics de la utilització d'estratègies educatives per a combatre la problemàtica socioambiental.

- S'estableix un únic premi de 350.000 PTA en concepte de drets d'autor, i l'edició del treball guanyador en la col·lecció Monografies d'Educació Ambiental, editada per la Societat Catalana d'Educació Ambiental, la Societat Balear d'Educació Ambiental i Di7 Edició.

- Els originals que optin al premi s'han de lliurar a Embat Llibres, c/ Papa joan XXIII, 5E, 07002 Palma (Illes Balears), abans del 30 de novembre de 1998. S'acceptaran els originals que arribin per correu si duen data del matasegell anterior a la finalització del termini de presentació.

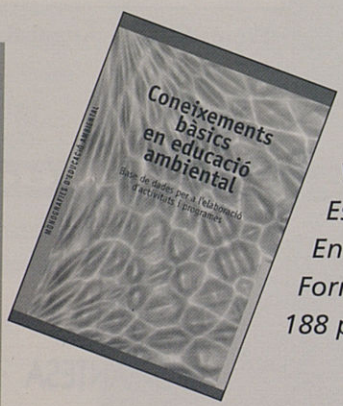

Coneixements bàsics en educació ambiental
Versió en català de la publicació Essential Learnings in Environmental Education
Format 210 x 150 mm
188 pàgines

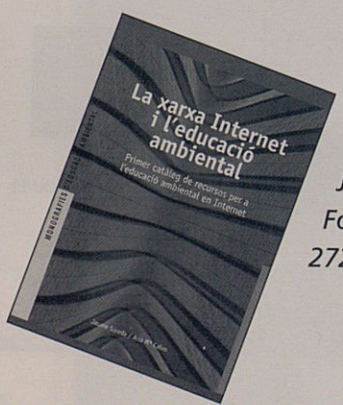

La xarxa Internet i l'educació ambiental
Jaume Sureda i Ana M. Calvo
Format 210 x 150 mm
272 pàgines

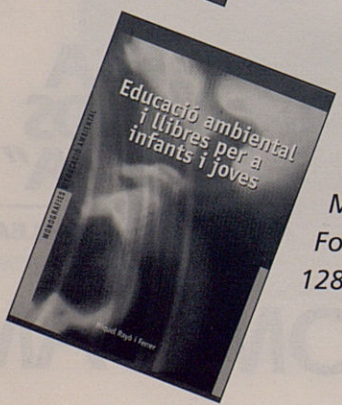

Educació ambiental i llibres per a infants i joves
Miquel Rayó
Format 210 x 150 mm
128 pàgines

13 dies sense Andreu Vidal

Colpit encara per la sobtada desaparició, he de confessar, abans de tot, que em sé desautoritzat a articular aquest aspre grapat de paraules sobre l'absència de qui la matinada del 19 al 20 d'agost passat sortí silenciosament de la ciutat. És per això que escric a contracor, com s'escriu quan s'obre un buit en la consciència després de la pèrdula, i pens, sobretot, que aquests han estat uns dies estranys perquè mai com aquest temps se m'havia fet tan present la presència poderosa del poeta. Escric contra el cor, que em diu que Andreu s'ho mirarà tot amb amorosa befa.

Evidentment, la mort ens fa reviure amb una clarividència paorosa els episodis que conformen l'engany de la memòria, feta de troballes i de desencontres. L'evidència proclama que no hi haurà un sol mot que ens torni la set contagiada per una sola presència, una sola imatge que ens torni els desig captiu de la paraula.

A més, vivim en un país en què resulta certament fàcil l'el·lipsi, en un món que necessita, per assolir el son tranquil, reconèixer el blanc i el negre. I aquell qui, com Andreu Vidal, dedicà tota la seva vida i la seva mort a desvetllar-nos i a oferir als nostres sentits l'extraordinària física de l'inabastable espectre, rep sembla ser, només allò que maldeia: un nom fàcil que apaivagui distàncies i incomprensions.

Fou Andreu, sobretot, una persona generosa. Sé que ho dic contra el cor i contra el corrent, però era aquesta l'escriptura que tenia jo davant dels ulls mentre un amic del poeta l'acomiadava i el rebia, en el cap al tard llucmajorer del passat 21 d'agost, al seu repòs, davant de la mirada tranquil·la dels puigs de Randa i de les Bruixes. Era aquesta la lletra, i és aquesta la incisió que deixa la lletra en el meu present quan torn, convidat de pedra i d'una inestable sensació de frescura, als mots escrits i dits de l'escriptor.

Andreu Vidal treballava actualment (injusta disfunció de l'adverbi) en dos projectes: un llibre de poenes que porta per títol *Ad Vivum*, i un recull de versions de Paul Celan, realitzades juntament amb Karen Müller. Tots dos llibres seran al nostre abast properament, esperem, editats per Empúries/ 62. Mentre arriben, doncs, haurem de revisitar les paraules dels llibres: *Xicraini* (1977), *Exercicis de despoblació* (1978), *Libre de les virtuts* (1980), *Necròpsia* (1984, Premi Ciutat de Palma del 1983), *Els dies tranquils* (1988) i *L'animal que no existeix* (Premi Carles Riba de poesia del 1992).

És aquest l'itinerari que ens proposà el poeta, el camí (un dels camins?) que ens espera els dies que vindran per retrobar-lo, per retrobar la seva intel·ligència sense corrupció.

Miquel Bezares

CALVIÀ AGENDA LOCAL 21

MISSIÓ POSSIBLE

El Medi Ambient i el Futur en les Teves Mans.

10 LÍNIES D'ACCIÓ, 40 INICIATIVES

CALVIÀ AGENDA LOCAL 21

CALVIÀ PREMI 1997
CIUTAT SOSTENIBLE D'EUROPA

MINISTERIO DE ECONOMIA Y HACIENDA
SECRETARIA DE ESTADO, DE COMERCIO, TURISMO Y PYMES

GOVERN BALEAR
Conselleria de Turisme

AJUNTAMENT DE CALVIÀ
MALLORCA

Millorant el Present

Clave

NOTÍCIES DE L'OBRA

FULL INFORMATIU

Núm. 30. Octubre 1998. C/ de la Impremta, 1. 07001 Palma. Tel 971 72 32 99. Fax 971 71 93 85. Dipòsit legal: PM 494 - 1991

L'OCB denuncià al jutjat el sabotatge a Voltor

L'OCB va presentar la denúncia, el passat nou de setembre, davant el Jutjat de Guàrdia de Palma, pel sabotatge que va sofrir el repetidor de Voltor a Alfàbia durant la celebració del partit de la Supercopa entre el FC Barcelona i el RCD Mallorca. El fet va ocórrer la nit del dissabte 22 al 23 d'agost. El tall provocat del subministrament elèctric va interrompre fins a mitjan diumenge les emissions dels cinc canals de televisió (Canal 9, TV3, Canal 33, Canal 4 i TeleNova-Canal 37) i les quatre emissores de ràdio (Catalunya Ràdio, Catalunya Música, Catalunya Informació i RAC 105) que es difonen gràcies a Voltor.

L'informe o peritatge realitzat per l'enginyer de telecomunicacions Jaume Vicens deixa clar que una persona amb coneixements d'electricitat va manipular i separar una de les fases que, des dels comptadors de Voltor, donen corrent als repetidors i demostra rotundament que en cap cas el cable es va poder alterar per causes fortuïtes.

Amb la presentació de la denúncia s'inicià la investigació penal. Com ha declarat la Delegada del Govern en altres avinenteses semblants, el culpable o culpables es troben dins un sector petit i fàcilment controlable i l'OCB demana i espera que, com va succeir l'any 1989, la Justícia i la Guàrdia Civil posin el màxim esforç i eficàcia a identificar els autors de la malifeta.

Alhora, s'ha arribat a un acord amb el Director General de GESA, Jaume Reguard, perquè els comptadors afectats, fàcilment accessibles al costat del camí, es col·loquin a l'interior del Centre de Telecomunicacions, dotat amb prou mesures de seguretat a partir de l'atemptat de finals dels anys vuitanta.

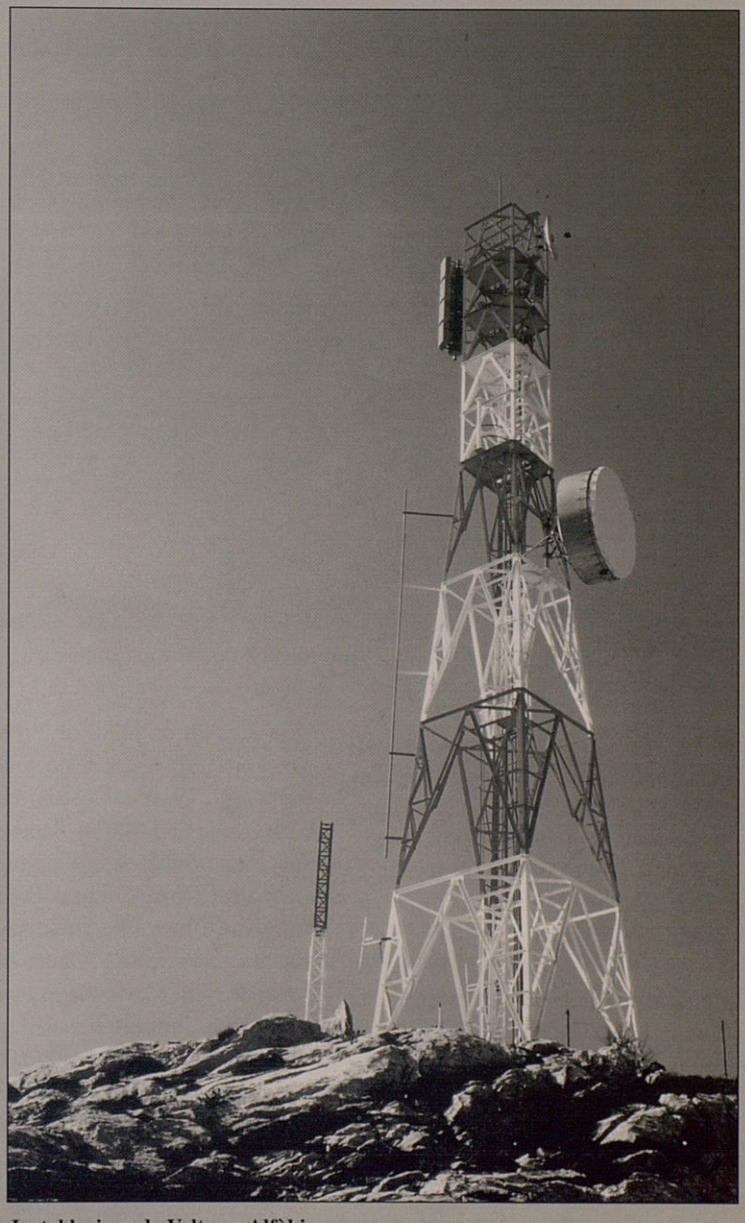

Instal·lacions de Voltor a Alfàbia.

Agermanament entre l'Alg

Sardenya és, per tots els costats, una illa germana i veïna; ben a prop, a l'altra banda d'un relativament breu pont de mar blava, s'estenen apaciblement els immensos 24.000 km2 de la seva superfície, a l'espera de la descoberta dels seus veïns de la Mediterrània més occidental. Josep Pla escriví, l'any 1963, aquestes paraules sobre l'illa: «Sardenya és un dels espais del Mediterrani que m'apassionen més: pel seu passat, tan mis-

El síndic de l'Alguer, Antoni Balbino, rep de mans de Gaspar Valero l'obsequi de l'OCB, el llibre *Miró. Mallorca.*

teriós i obscur; per la fabulosa superposició de cultures que a l'illa es produeix; pels dos llargs mil·lenis d'història irrealitzada; pel seu present, ple, saturat –potser més que en qualsevol altre moment– d'esperances. Al mig d'aquest mar tan vell, tan navegat, tan ratllat pel solc dels timons vibràtils, hi ha aquest país que comença de respirar amb calma».

Però, a més, Sardenya, aquest quasi continent tirrènic, té un enclau històric, cultural i lingüístic ben nostrat, el municipi de l'Alguer. Aquesta illa petita dins la illa gran fou poblada l'any 1353 per gent de parla catalana; era el temps de l'expansionisme català per la Mediterrània. Avui, segles després de l'ensorrament de l'Imperi Català, el miracle lingüístic encara és una realitat present: una part significativa dels 42.000 habitants de la ciutat parla el dialecte català anomenat alguerès.

Sardenya i, en particular, la ciutat de l'Alguer, han estat les destinacions del viatge convocat aquest estiu per l'Obra Cultural Balear i dirigit per Gaspar Valero. L'eixida tingué lloc dels dies 29 de juliol al 5 d'agost; el grup era compost per un total de 68 persones, 55 de les quals realitzaren l'itinerari per l'illa en l'autocar. Participaren també en el viatge el president de l'Obra Cultural Balear, Antoni Mir, i membres de la seva família, que arribaren a l'Alguer en el llaüt "Arc de Sant Martí" de Francesc Mir.

A més del circuit per l'illa de Sardenya, el grup féu estada a l'Alguer els dies 30 i 31 de juliol. Aquestes jornades permeteren fer una visita cultural i patrimonial pel centre antic de la ciutat, un trajecte en barca fins al cap de la Caça i la cova de Neptú i una visita per les rodalies de l'Alguer, amb aturada a la ciutat de Sàsser inclosa. A més, tinguérem ocasió de ser rebuts pel síndic –el batle– de l'Alguer, i per una delegació de l'Obra Cultural de l'Alguer.

Més concretament, dia 30, la visita cultural pel centre antic de la ciutat ens mostrà un llegat històric i patrimonial important, amb un pla de reforma i de recuperació arquitectònica remarcable. Pels carrerons, a vegades tortuosos i bigarrats, de l'Alguer medieval, les plaques dels carrers en català, amb noms com carrer de Barceloneta, de Mallorca, de Menorca, de les Quatre Cantonades, o de la Muntada del Teatre ens recordaren inevitablement un ambient familiar; les pedres venerables dels casals d'estil gòtic català, les esglésies i les murades ens confirmaven que ens trobàvem en una petita pàtria enllà del mar.

Aquest mateix dia, a mitjan matí, férem un parèntesi en la visita cultural perquè era l'hora que teníem reservada a l'Ajuntament de l'Alguer amb el síndic de la ciutat, Antoni Balbino. La recepció fou introduïda per un bon amic de Mallorca, Pere Lluís Alvau; després d'un breu parlament de presentació i d'agraïment de Gaspar Valero, fet en nom de l'Obra Cultural Balear i dels participants en el viatge, parlà el síndic, en alguerès, qui ens contà la voluntat de treballar per mantenir els senyals d'identitat algueresos i, per tant, la catalanitat de l'Alguer, i de reforçar els lligams amb les illes Balears, ja estrets des de la dècada dels vuitanta amb esdeveniments com la germanor oficial entre Palma i l'Alguer. Després de la salutació del regidor de cultura, intercanviàrem alguns obsequis a nivell de representació, i els algueresos regalaren a cadascun dels mallorquins un

uer i l'Obra Cultural Balear

vídeo sobre la Setmana Santa a l'Alguer. La recepció culminà amb un aperitiu que la rondallística qualificaria *de pinyol vermell*.

L'horabaixa de dia 30, pujàrem a la barca ràpida que ens havia de conduir per la costa nord del municipi de l'Alguer, fins arribar a les coves de Neptú. Contemplàrem les belleses de la costa de Port del Comte i del cap de la Caça, a més de voltar l'illa de la Foradada. Seguidament, férem una molt interessant visita a la cova de Neptú, on tinguérem un guia que ens parlà en alguerés; entre estalactita i estalagmita, ens regalà algunes perles com aquesta, orgullós de ser qui era: «A casa, el meu pare em deia "–No parlis en italià, parla amb la llengua en què t'ha parit ta mare"». Després de retornar d'aquesta costa coral·lina, la nit ens permeté la descoberta d'alguns restaurants de l'Alguer i la conversa animada a la plaça Cívica arrodoní la jornada.

Dedicàrem la segona jornada d'estada a l'Alguer, dia 31 de juliol, a realitzar una volta per les rodalies. La primera destinació, propera a la ciutat, fou el nurac de Palmavera. Contemplàrem el poblat prehistòric, paral·lel als nostres talaiots; hi destacaven les dues torres confegides, la sala de reunió del poblat i les cabanes. De Palmavera continuàrem per la carretera que voreja el Port del Comte, i arribàrem al cap de la Caça. D'aquí, partírem terra endins i la següent aturada ens deixà en una de les millors mostres de l'art medieval religiós de Sardenya: l'església romànica pisana de Santa Trinità di Saccargia, situada en una zona plenament rural, de solitud punyent; el temple compta amb un atri amb arcs, un presbiteri amb pintures al fresc i un esvelt campanar. A hora de dinar, arribam a la ciutat de Sàsser (Sassari), la segona població de Sardenya i capital de la província on se situa l'Alguer. Coneguérem la plaça Itàlia, la catedral, dedicada a sant Nicolau i, de sortida de la ciutat, l'església de Santa Maria de Betlem. De retorn a l'Alguer, ens aturàrem a les caves de Sella Mosca, la productora de vi més important de l'illa i, a continuació, visitàrem la necròpoli prenuràgica d'Angelu Ruju, un interessant jaciment que conté 37 coves d'enterrament, similars a les nostres coves pretalaiòtiques.

El grup de l'OCB amb Vito Loy i Carlo Sechi, president i fundador de l'Obra Cultural de l'Alguer.

Acabada la ruta de la jornada, encara ens restava l'acte d'agermanament entre les dues obres culturals: la de l'Alguer i la Balear. La recepció tingué lloc al local de l'Obra Cultural de l'Alguer, i fou presidida pels algueresos Vito Loy i Carles Sechi, president i fundador de l'entitat, respectivament, i per Antoni Mir, president de l'OCB. Els seus parlaments repassaren la situació de l'entitat amfitriona i de l'Alguer, i constataren la necessitat de majors contactes entre Mallorca i l'Alguer. Un del punts que cal destacar és l'especial importància que pot tenir la nova llei de protecció de les llengües minoritàries d'Itàlia, que obre perspectives de millora del català de Sardenya i, en general a tota l'illa, també del sard; per exemple, la llei preveu la introducció de classes d'alguerès dins el sistema educatiu de l'Alguer. Després dels parlaments passàrem a veure la Biblioteca Catalana que custodia l'entitat, i els amfitrions ens obsequiaren amb un llibre de poemes algueresos d'Àngel Cao i amb un exemplar de la revista *L'Alguer* perhom. Després, ja a hora del sopar, bona part del grup féu bon recapte de la magnífica cuina de peix algueresa. La passejada per la nit —la darrera nit per *la perla de Sardenya* d'aquest viatge— era gairebé obligada.

L'endemà, dia 1 d'agost, ens acomiadàrem de l'Alguer amb la promesa implícita de tornar-hi; era el moment de començar el circuit que havia de recórrer l'illa de Sardenya, de nord a sud.

Recordau-ho !!!

❑ Pensau i presentau candidatures als **Premis 31 de desembre**. Segur que hi ha persones, associacions i entitats que vosaltres coneixeu i que mereixen un reconeixement públic. Remeteu les vostres propostes al local de l'OCB fins dia 16 de novembre.

❑ Divendres 27 de novembre, diada del Beat Ramon Llull. Els actes més significatius se celebren al Claustre i a l'Església del convent de Sant Francesc, de Palma, on hi ha el seu sepulcre.

❑ Dijous 10 de desembre se celebrarà l'Assemblea General de Socis. Serà a l'Estudi General Lul·lià, Palma. Vine i participa-hi!

A la imatge, els premiats de l'any passat.

❑ Divendres 18 de desembre, Gran Gala Nit de la Cultura de lliurament dels **Premis 31 de Desembre**. Al Casino Pal·ladium de Mallorca, cala Aixada, Calvià.

❑ Dimecres 30 i dijous 31 de desembre, Festa de l'Estendard. Ofrena floral civil davant l'estàtua del Rei En Jaume (Palma) i actes tradicionals a la Seu i a Cort.

XXV anys de la recuperació del ball dels Cossiers a Algaida

Gràcies a la delegació de l'OCB a Algaida, l'any 1973 els Cossiers tornaren a sortir a ballar per les festes de Sant Jaume els dies 24 i 25 de juliol després d'uns anys en què s'havia perdut aquesta tradició. Devers l'any 1965 els Cossiers havien deixat de ballar. Per això enguany els Cossiers i tots els algaidins han fet festa grossa, n'han editat un cartell conmemoratiu, postals, un punt de llibre i un vídeo realitzat per Vicenç Matas amb guió de Gabriel Janer. El vídeo es va presentar diumenge dia 26 de juliol a la Plaça que la gent d'Algaida va estibar i on va recordar amb imatges vives diverses generacions de Cossiers i de la història viva del poble.

10 anys vitencs de l'OCB a Valldemossa

Un atapeït programa d'actes, marcat per la qualitat, ha servit per commemorar el desè aniversari de l'OCB a Valldemossa. Començà amb un concert pedagògic "Per què no música clàssica") a càrrec de *Palma Sax Quartet* al Palau del Rei Sanç (26 de juny), continuà amb la conferència "L'aigua i l'home en la història de Mallorca" de Nicolau S. Cañellas Serrano (10 de juliol), arribà al moment culminant de l'homenatge a Toni Font Mulet, mestre de Valldemossa que redreçà l'escola, en el marc d'un sopar i amb actuacions musicals (21 d'agost), i inclogué una fireta a benefici de la revista *Miramar* (22, 23 i 24 d'agost). Com a cloenda dels actes d'aniversari, es va presentar el projecte del llibre d'història medieval de Valldemossa i la conferència de Ramon Rosselló Vaquer i Jaume Albertí (28 d'agost).

PEDRO MEAURIO

LA DIPLOMÀCIA DEL GESTOR

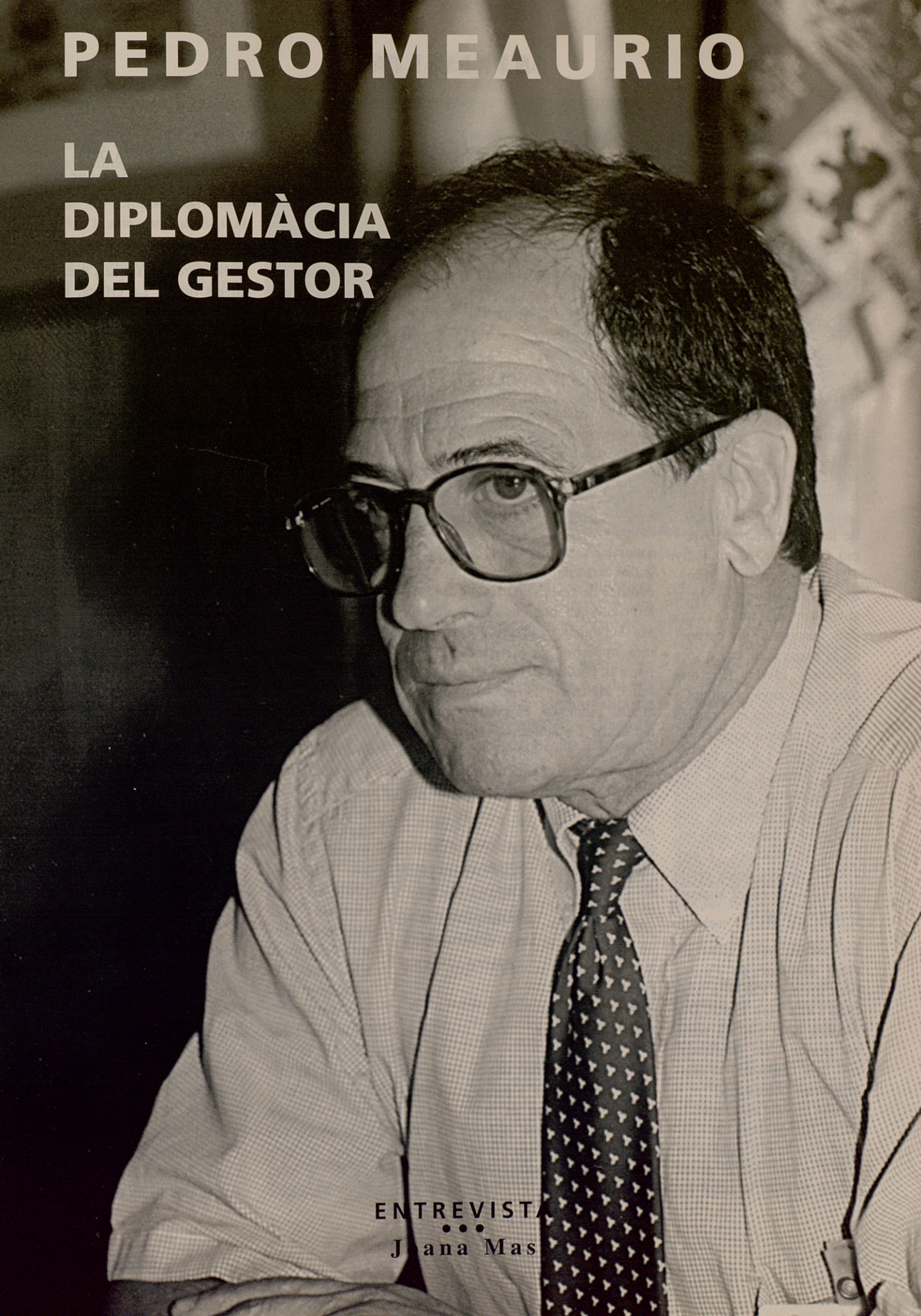

ENTREVISTA

•••

Juana Mas

Pedro Meaurio té l'aeroport en el cap. No necessita tenir al davant cap taula estadística ni papers de suport durant l'entrevista. Nascut a Sant Sebastià, duu 19 anys al capdavant de Son Sant Joan, des d'on s'acreditat com un gestor professional, de fina diplomàcia, per damunt dels canvis polítics a Madrid. L'elegància per encaixar les crítiques i la capacitat per dialogar i negociar caracteritzen la seva gestió.

D'on venia quan va aterrar a la direcció de l'aeroport de Palma?

Quan vaig acabar la carrera, l'any 1965, em va contractar el que llavors era el sistema gestor dels aeroports, per a manteniment a l'aeroport de Fuenterrabía, on vaig estar durant alguns anys. En aquella època, el Ministeri de l'Aire gestionava els aeroports a través de la subsecretaria d'Aviació Civil, però quan l'any 1977 es va crear el Ministeri de Transports es varen substituir els antics caps dels aeroports, un coronel en la majoria de casos, per persones civils. Els que dúiem uns anys treballant a la casa estàvem en primera línia per obtenir aquests nomenaments, i a mi em va tocar Mallorca. Quasi tots els enginyers aeronàutics de la meva generació, que acabaren la carrera amb mi, foren contractats. L'any 1965 érem els únics civils que estàvem en el sistema gestor d'aeroports.

És curiós, però vostè ha estat director de l'aeroport amb el PSOE a Madrid i ara amb el PP. Demostra això que és vostè un gestor i un professional per damunt d'adscripcions polítiques?

També hi vaig estar amb la UCD. Els directius de l'aeroport no han d'estar a un nivell polític. En el nivell polític hi han d'esser els que es trien per votació en els sistemes democràtics, i jo estic aquí perquè em varen triar a dit. No he de tenir el perfil de la persona que té opinions alienes a la gestió de l'aeroport. No obstant això, en algun moment he hagut de reflexionar sobre aquest aspecte. A vegades existeix el dubte de si som un camaleó o una persona que canvia de jaqueta fàcilment. El més important és no tenir por a la pèrdula del lloc de feina; algunes persones, en alguns moments, es posen nervioses i s'autocessen, i jo ho he evitat. Sempre he tengut clar, igualment la meva família, que això es pot acabar algun dia, la qual cosa m'ha fet més resistent als canvis; però algun dia pot arribar, és un problema de confiança; és perdre o no perdre la confiança dels gestors.

«La crítica més generalitzada que es fa a l'aeroport són les llargues distàncies, i hem de treballar per millorar això»

Tenir un caràcter dialogant, negociador i diplomàtic supòs que és important tant per saber encaixar les crítiques com per dirimir situacions conflictives?

Això és una de les coses que un ha d'aprendre des del primer moment, que la crítica és justificada i que tothom té dret a opinar sobre els temes. Cal analitzar la crítica, veure si és justificada i si pot donar lloc a una modificació del comportament. No és bo crisparse amb les crítiques. Sinó no es pot viure, encara que qualque cop fan mal. A vegades l'esforç que un ha fet no és ben rebut, però normalment la culpa és teva per no haver sabut transmetre el missatge adient.

«Havíem fixat un calendari per resoldre els problemes dels vols domèstics i entre illes»

Després d'un any de funcionament del nou aeroport, creu ara que totes les crítiques que fan són del tot justes? Una de les darreres crítiques en matèria de funcionalitat de l'aeroport l'ha feta el president Jaume Matas?

És important escoltar el que diu el president de la Comunitat Autònoma perquè, al cap i a la fi, és el que hem elegit entre tots. En aquest cas, crec que la crítica fou encertada perquè recollia les inquietuds de la resta dels ciutadans de Mallorca. És evident, aquestes crítiques apareixen tots els dies en els diaris. La crítica, a més a més, és va realitzar en un context en el qual s'estaven produint problemes a Barajas i a l'aeroport de Barcelona, i en un moment en què els aeroports estaven molt de moda, per desgràcia per a nosaltres, i érem objecte de moltes crítiques. La crítica més generalitzada que es fa a l'aeroport són les seves llarges distàncies, i hem de treballar per a millorar aquesta situació, encara que és molt difícil perquè l'aeroport és molt gran, en si mateix i pel trànsit que té, i quan un aeroport és molt gran la seva infraestructura també ho és.

Des que es va inaugurar l'aeroport tot han estat crítiques, no obstant això, supòs que tendrà alguna cosa bona?

Jo estic molt satisfet del funcionament de l'aeroport, i això s'ha demostrat el mes d'agost, a pesar d'amenaces de vaga tots el dies. Quan un veu l'aeroport a moments punta, un dissabte o un diumenge, observa la gent relaxada i tranquil·la. Pens que els turistes estan satisfets amb l'aeroport. Ens queda l'assignatura pendent dels residents, els quals fan crítiques comprensibles. Crec que la solució adoptada és la correcta, i el temps ens acabarà donant la raó. Cal tenir en compte que hi ha un movi-

ment de 120.000 passatgers en un dia, i de 12.000 passatgers en una hora, i això són xifres que no és donen a la resta d'Espanya i a Europa. Un aeroport com a Madrid té una punta de 83.000 passatgers, i l'infraestructura de Madrid és més gran que la de Palma. El que crec és que per al resident ha estat un trauma passar de tenir una mena de terminal exclusiva per a ell a tenir una terminal compartida amb els altres ciutadans europeus que ens visiten.

Meaurio diu que després dels anys s'ha acabat comprant una propietat a Mallorca.

Vostè ha dit que es vol millorar el servei als residents. Quan creu que estarà operativa la terminal per a ells?

Tenim alguns projectes en marxa que han de ser objecte d'una anàlisi per part de tots. Havíem fixat un calendari per resoldre els problemes dels vols domèstics i dels vols insulars per fer compatibles ambdós sistemes. Durant el mes de juliol férem feina en unes propostes que volíem negociar la darrera quinzena de juliol, però no va ser possible perquè el pla entre illes es va presentar els darrers dies de juliol; per tant no era possible negociar una solució sense conèixer l'actitud del Govern balear. Ara ja la coneixem. Es tracta d'un sistema obert en el qual totes les companyies poden competir, i això és més complicat per a nosaltres, perquè si és una sola companyia i un sol model d'avió crear un sistema entre illes és molt senzill, però crear un sistema per a una flota tan dispersa com la del grup Iberia o la d'Air Nostrum no és el mateix. Ara hem començat a elaborar una sèrie de propostes, i tenim pressa per arribar a un acord amb les companyies aèries que operen per tractar d'aconseguir que l'1 de novembre tenguem contractada l'obra per gaudir de les instal·lacions l'estiu que ve. La solució està al voltant del mòdul A (antiga Terminal A; edifici al costat d'AENA) i ha de ser compatible amb la remodelació del mòdul A. Però encara no tenim molt clara la solució que volem adoptar. El gran problema d'un aeroport és que canvia d'un any per l'altre. Per als grans números dir que els alemanys han crescut el 5% i els britànics el 5% no significa res, significa que han canviat els costums, i que en lloc de venir els dissabtes i els diumenges vénen els dijous, com està passant amb els britànics.

«Els aeroports no viuen ni dels pressuposts de l'Estat ni poden viure dels de la Comunitat»

Del projecte inicial de l'aeroport, què queda encara per fer i quants de diners més s'invertiran en Son Sant Joan i en quin termini?

Quant a la terminal de passatgers, el projecte s'ha realitzat en el 90 %; ens queda per acabar dues cintes de recollida d'equipatges i setze mostradors de facturació per a l'any que ve. També s'han de construir més embarcaments amb passarel·la telescòpica, amb sistema d'atracament directe de l'avió a la terminal. Ara n'hi ha 20 i hem de passar a 64 en els propers anys. Per això, hi ha unes previsions de 1.200 milions de pessetes per a l'any 1999, altres 1.200 l'any 2000, i 2.400 l'any 2001, amb la qual cosa queda complert el projecte definitiu. Pel que es refereix a la remodelació de l'antiga terminal A la farem d'una manera diferent a la prevista, perquè aquesta és més econòmica. Perquè la gent ho pugui entendre, 1.200 milions serveixen per construir quatre embarcaments més, i amb aquests mateixos doblers en el mòdul A se'n poden fer fins a set més. Cal sospesar; no anar a la perfecció sinó al que és possible.

S'arribarà a construir l'hotel, tot i la polèmica que va aixecar entre el sector turístic?

S'ha produït un debat sobre qui vendrà a l'hotel de l'aeroport i després sobre el fet que diuen que constituirà una competència. Jo crec que l'hotel, amb el temps, s'acabarà construint i que

serà un magnífic negoci; ho han dit tots aquells que ho han estudiat. Tothom ens diu que seria un lloc perfecte per a homes de negocis que vénen a Mallorca. De cada vegada, hi ha més persones que volen vendre coses a Mallorca i que compren coses per vendre-les aquí.

Hi ha hotels a la vora dels aeroports a altres ciutats europees?

Jo sempre parl de Hannover que és un cas molt paregut al nostre. Hannover és una ciutat petita, i el seu aeroport té un trànsit domèstic de prop de dos milions i mig de passatgers, i ja va per al quart hotel encara que la ciutat té una planta hotelera suficient. El que passa és que els hotels s'estan construint al voltant dels aeroports, és el cas d'Amsterdam, París... jo diria que les excepcions són els aeroports espanyols. A l'hotel de l'aeroport de Palma se li hauria de cercar un mercat d'homes de negoci, no un mercat turístic. A això ajudaria el programa, establert amb Hapag-Lloyd i Air Berlín, que tenim per a l'hivern mitjançant el qual funcionarem com a centre repartidor del trànsit procedent d'Alemanya cap al sud d'Europa.

Avui dia el 40 % del trànsit de l'aeroport es produix amb Alemanya i el 25 % amb Espanya. Creu que el percentantge amb Alemanya s'incrementarà molt més els propers anys?

Anirà creixent un 5% anual. És que tota Europa està creixent. Tal volta sigui un creixement vegetatiu, no estam parlant de turisme sinó del creixement del que ja hi ha. Això no es produirà els mesos d'agost i setembre, però sí durant els mesos d'hivern, i això és bo per a l'illa.

Sembla ser que AENA aprovarà també aviat la construcció d'un hangar per al manteniment dels avions?

L'hangar ha sortit a concurs, i tenia la data d'1 de setembre com a límit de presentació, però, per raons del mes d'agost, hem decidit ajornar fins al mes d'octubre la presentació de les ofertes. L'hangar té vocació de donar suport a la indústria del transport aeri que està radicada a l'illa, és a dir, a les companyies aèries privades que tenen una flota important, de més de 80 avions, i que necessiten un lloc on atendre aquesta flota. Actualment, ho estan fent a Palma, de nit, sobre la plataforma d'avions amb el suport d'un hangar d'AENA adjudicat a l'empresa Selima, i amb el suport d'altres dos hangars adjudicats al grup Iberia. Això és insuficient, i molt del manteniment s'ha de fer a l'aire lliure i, a més a més, no hi ha possibilitat de fer el manteniment del darrer esglaó, que s'ha de fer fora, i suposa molts diners i el transport de l'avió cap a llocs d'Europa (Inglaterra, Itàlia). Esperam que hi hagi gent que vulgui licitar per a la construcció de l'hangar, la qual cosa serà un bon negoci que atreurà la creació de mà d'obra important i qualificada per a Mallorca.

«No m'atrevesc a parlar en mallorquí, però el practic amb els meus fills»

«Cada cop estam més prop del sistema de saturació de dues pistes»

Es construirà la tercera pista de l'aeroport? González Ortea, conseller de Turisme, ha declarat que no ho considera necessari.

Nosaltres, com a tècnics, hem expressat la nostra previsió de necessitats de la pista, basades en estudis tècnics i de trànsit que estudien un històric, però no tenim capacitat per influir sobre la indústria o els sectors productius de l'illa perquè frenin o augmentin la seva expansió. Els polítics ho han de decidir, si creuen que no s'ha de construir nosaltres ens llevam del damunt aquesta responsabilitat, però sí que teníem l'obligació d'advertir sobre les previsions de creixement en matèria de passatgers, que és inferior a la pronòsisi de trànsit que estava establerta fa deu anys, encara que el creixement d'aeronaus és més gran del previst; estam en 150.000 aeronaus a l'any 97, i enguany passarem de 165.000. Tot plegat fa que de cada cop estam més a prop del sistema de saturació de dues pistes, més en el cas de Palma on es pretén que més del 40 % del trànsit es realitzi entre el dissabte i el diumenge en què es registren 800 moviments. A un sistema de pistes paral·leles se li pot treure més rendiment del que té actualment, però té un límit i consideram que s'hauria de fer una reserva d'espai que permeti construir una altra pista si és necessària.

S'ha dit que el nostre és un aeroport per al segle XXI, però quan ens torbarem a arribar a la capacitat màxima? Vostè ha declarat que normalment hi ha uns 123.000 passatgers diaris, i que la capacitat màxima és de 288.000. Si es continua amb aquest ritme de creixement es farà necessària

Una transferència pendent

L'aeroport és una infraestructura vital per a Mallorca. No debades, en els darrers anys s'han aixecat veus que demanen la transferència de les competencies en aquesta matèria o bé que la gestió de Son Sant Joan passi a la Comunitat Autònoma. La reforma de l'Estatut d'Autonomia, en curs, no exclou aquesta possibilitat.

El Manifest "Volem comandar a ca nostra", promogut per la Plataforma Cívica per l'Autogovern (1991), deia que l'autonomia balear era coixa, ja que els asumptes més importants, com el funcionament de l'aeroport, encara es decidien fora d'aquí.

EL MIRALL

l'ampliació de l'aeroport, com ha dit recentment l'arquitecte Pere Nicolau?
Les xifres que projectà Pere Nicolau, millor dit, l'empresa Initec, que contractà Pere Nicolau, eren de 6.000 passatgers de sortida a l'hora i 6.000 passatgers d'arribada a l'hora. A aquestes xifres ja hi hem arribat enguany, només un dia, la qual cosa no té avui una gran importància, però tal volta l'any que ve es tornaran a repetir. Què hem de fer quan arribem a la capacitat màxima de la terminal?; és poden fer dues coses, no permetre que vengui més gent a aquestes hores i repartir millor el trànsit al llarg del dia, la qual cosa és bona per a Mallorca encara que dolent per al transport aeri (es queixarà, perquè constantment ens està demanant que ampliem la capacitat perquè vol venir lliurement el dies que vulgui, la qual cosa és acceptable per la seva part), o optimitzar el que hi ha i ampliar-ne la capacitat, encara que si continua el creixement s'haurà de cercar una solució.

És vostè partidari que la gestió dels aeroports i els ports estigui en mans de les comunitats autònomes?

El director de l'aeroport va néixer a Sant Sebastià.

El debat se centra més entre la gestió pública i la gestió privada que en la pública depenent de les comunitats. Els aeroports tenen un règim d'autosuficiència en matèria econòmica, no viuen ni dels pressuposts generals de l'Estat ni poden viure dels de la Comunitat. Els aeroports han de ser rendibles en si mateixos. Crec que l'aproximació de la gestió al lloc on és utilitzat el bé és bona, però seria una equivocació tornar a vincular els aeroports a un sistema general com l'estatal o l'autonòmic. Hi ha altres formes a Europa, que consisteixen en la privatització dels aeroports, un bé públic que ha de ser gestionat en termes de rendibilitat.

Quin pressupost té l'aeroport de Palma?
Estam en un moment pressupostari dolent perquè en els darrers anys no s'havia invertit res i ara s'han invertit 40 milions de pessetes, i amortitzar aquesta xifra suposa un problema. En aquests moments, ens movem amb xifres de 12.000 milions de pessetes d'ingressos i unes despeses de 7.000 milions, i aquest any invertirem 6.000 milions de pessetes. Estam tocant els números vermells. Així com està el creixement, baixar 5.000 milions de pessetes el ritme d'inversió serà molt difícil, però tenim l'esperança de poder tenir números positius. No tenim problemes econòmics greus, però no se'ns pot veure com un objecte d'ingressos per a altres fins. Unes noves directrius de la UE, de les quals ja hi ha un esborrany, obligaran els aeroports a cobrar les taxes d'acord amb els costos reals. Això permetrà als aeroports un retorn del capital i tenir uns beneficis de prop d'un 5%, però no permetrà que sigui un negoci en

SYP
SYP
84 TENDES
A TOT MALLORCA
NOU SERVEI A DOMICILI
CONSULTI'NS

Una petita gran ciutat

L'aeroport de Palma és una petita ciutat on treballen 8.000 persones de manera directa i altres 12.000 que dediquen el 50% de seu temps laboral a les instal·lacions aeroportuàries. A més dels serveis que l'aeroport dóna als passatgers, n'hi ha d'altres que passen desapercebuts entre els usuaris. Son Sant Joan disposa, des de fa 10 anys, d'un programa per a escolars mallorquins que periòdicament realitzen visites a l'aeroport per observar-ne el funcionament. L'any passat l'aeroport va rebre més de 4.000 estudiants, els quals disposaren de material didàctic editat per Son Sant Joan.

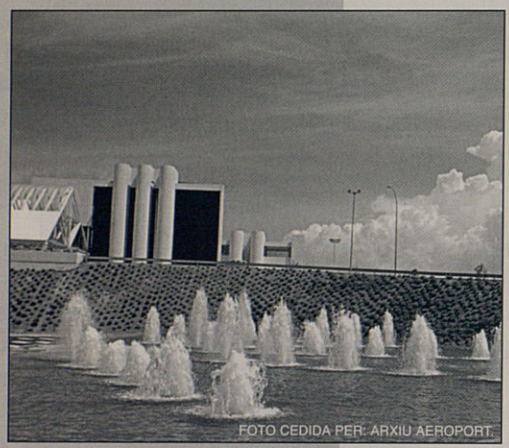
FOTO CEDIDA PER: ARXIU AEROPORT.

El serveis de publicacions desenvolupa una tasca activa en l'edició de publicacions com el *Follow me* i l'*Aeroport ahir i avui* (material per a escolars realitzat amb la Universitat de les Illes Balear), la revista bimestral *S'Aeroport*, l'informe anual *Report* (aquestes publicacions s'envien a les adreces que figuren en el *mailing* del servei que inclou mitjans de comunicació, directors de les companyies aèries, operadors turístics, empreses turístiques etc...) i la *Guia d'horaris* (d'hivern i d'estiu).

En matèria de medi ambient, la Direcció de l'aeroport duu a terme una sèrie d'actuacions com ara la construcció (és en fase de concurs públic) d'una planta de transferència de residus, o la inauguració, aquest estiu, de Can Reviu, la casa del mediambient, dedicada a activitats d'investigació i desenvolupament de projectes relacionats amb la conservació de la natura.

si mateix, circumstància que frenarà aquelles persones que veuen l'aeroport com una font d'ingressos.

Després de quasi 10 anys a l'illa, li agradaria quedar-se a viure aquí o tornarà al País Basc?

M'he comprat una casa a Mallorca, però tampoc no vull renunciar a la meva terra. Probablement el meu esquema seria viure en els dos llocs. Crec que Mallorca té avantatges molt importants per viure. No obstant això, tenc les meves arrels i una colla d'amics allà, i m'atreu la vida de Sant Sebastià.

Vostè i la seva família s'han integrat bé a la cultura balear?

No he tengut problemes d'integració. El que més m'ha satisfet és la integració de la meva família. Els meus fills s'han integrat i viuen a Mallorca i continuaran aquí.

Ja ha après l'idioma?

No m'atrevesc a parlar en mallorquí, encara que alguna vegada el practic amb els meus fills, perquè ells sí que el parlen des que arribaren. En canvi, tenc una filla, que ha viscut els mateixos anys a l'illa, que no el parla. És que l'entorn del treball influeix molt. Aquí, a l'aeroport, és un lloc on no es parla tant el català com a altres llocs. A les reunions, i jo som el culpable, es parla en castellà.

Es pot imaginar com seran els aeroports de l'any 3000, encara que cap de nosaltres sigui aquí?

Pens que la tendència serà simplificar els processos, tant en l'àmbit dels passatgers com dels avions. Ara mateix el sistema de navegació aèria es troba en crisi de capacitat. Els aeroports estan també antiquats, els processos manuals desapareixeran i es tornaran més senzills. Avui dia s'utilitza el mateix procés per als vols domèstics que per viatjar a Pernanbuco. Tal volta, les naus acabaran enlairant-se de manera vertical des del centre de les ciutats, on també és possible que se situï l'espai físic de l'aeroport.

Roldan
Cream espais para conviure
Eusebi Estada, 66-68
07004 Palma de Mallorca
Tlf.: (971) 20 98 13
Fax: (971) 75 38 50

• PLANIFICACIÓ I PROJECCIÓ D'ESPAIS
• EQUIPAMENTS PROFESSIONALS
• INFRASTRUCTURA
• COMPLEMENTS
• INSTAL.LACIONS INTEGRALS
• COL.LECTIVITATS
• BIBLIOTEQUES I ARXIUS
• HOTELERIA I RESTAURACIÓ
• GARANTIA POST-VENDA

Pianos Can Garcias®

Pere Josep Garcias

Pianer

PETROF

Oikumene de nord a sud

Albert Herranz va néixer a Suècia (1970), però quasi sempre ha viscut a Mallorca. Conrea la poesia –*Manutara, Geografia interior* i *Oikumene*– i la novel·la curta –*Fresas para Tristan Tzara*– . L'any 1996 guanyà el premi de prosa Baltasar Porcel amb *Starpower*. Atret pel món del còmic, ha cooperat amb diversos fanzins. Col·labora a *L'Estel Negre* i *Ekinza Zuzena*. És coeditor d'*Inquietuds*.

La pluralitat familiar i lingüística que has viscut, t'han fet ser d'una altra manera?

Pens que sí. Tenim ambient internacional, parents a Alemanya i Suïssa, el meu germà viu a Suècia i prest se n'anirà a treballar a Portugal. I, d'altra banda, jo visc la realitat quotidiana local. Això fa que tengui una concepció bastant oberta i comprensiva, que les meves fronteres mentals no siguin delimitades; entès així, el món és ca meva i les persones ho són siguin d'on siguin i allà on vagin.

Com es reflectia aquesta diversitat quotidiana a ca teva?

A ca nostra eren habituals tres llengües, xerràvem en suec i mon pare s'expressava en castellà. Ma mare i ell visqueren i s'havien conegut els anys seixanta a Londres i es parlaven en anglès; hem viscut amb normalitat un poutpourri lingüístic. El meu germà i jo, fins que no anàrem a escola, no ens en temérem que parlàvem amb la nostra mare un altre idioma!

> «Vaig optar pel català com a eina de creació i de comunicació personal»

Vares néixer a Suècia, hi tornares?

Sí. Vaig néixer a Estocolm l'any 1970, i arribàrem a Mallorca quan jo tenia cinc anys. Cada any estiuejàvem a cals meus padrins o a cals oncles. Hi tornàrem a viure quan tenia catorze anys; per a mi, la mudança va ser una mica traumàtica, ja que no és igual anar-hi de vacances que instal·lar-s'hi per sempre; la societat sueca té aspectes positius i negatius, però no s'assembla gens a la mediterrània i l'adaptació no és gens fàcil; i jo no em vaig saber adaptar, en canvi, el meu germà petit no tengué cap problema i ara hi viu.

I ara normalment en quina llengua parles?

Llevat d'algunes excepcions, ara ho faig sempre en català. La meva llengua materna és el suec i l'opció pel català no s'ha produït per evolució natural, ni perquè es parlàs a ca nostra, sinó que fou una decisió pensada quan tenia devers devuit anys.

D'aleshores ençà es va produir en tu un canvi psíquic?

Sí. Encara que durant algun temps, m'he expressat en ambdues llengües, vaig decidir conscientment. Vaig optar per aquesta llengua com a eina de creació i de comunicació personal. I com a llengua d'expressió literària, també l'he feta meva. Vaig triar-la arran que vaig començar a prendre part activa en les activitats de l'associació de veïnats del Molinar, i l'experiència m'ha enriquit molt.

Tant t'influí aquella barriada?

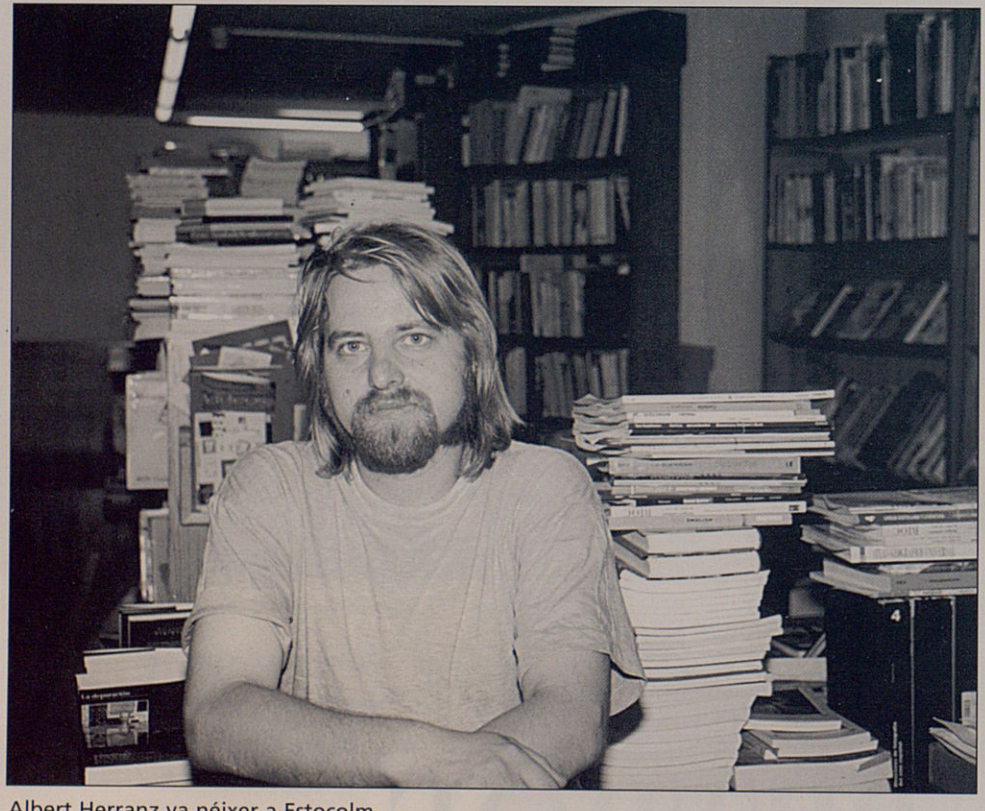

Albert Herranz va néixer a Estocolm.

Sí, moltíssim. Començar a viure-hi fou una experiència personal important. En tot allò que he escrit, es pot endevinar la presència del Molinar, sempre hi ha un rastre que pot associar-s'hi. Vaig aprendre molt d'una barriada palmesana amb trets propis, els quals ara estan en perill per mor de l'expansió urbana que pateix i sembla voler-se-la menjar sencera. A causa de l'ambient familiar, que havia viscut a l'estranger alguns anys i era fill d'una estrangera i d'un emigrant castellanoparlant, abans estava aïllat de l'ambient illenc. No coneixia les festes locals ni les manifestacions culturals pròpies, i allà vaig trobar-hi un univers que no coneixia: el caràcter, la quotidianitat i l'idiosincràcia dels mallorquins i la llengua. Aquella convivència fou dinàmica i decisiva a l'hora d'optar pel català. Em vaig adonar que la llengua era viva –fins a aquells moments m'havia estat estranya i l'havia vista inclús com a folklòrica–, que m'interessava emprar-la, fer-la meva i fer-ne ús literari. I, encara ara, continuu aprenent-la, perquè, t'ho dic sincerament, consider que em fa falta molt per aprendre.

I, literàriament, també t'hi iniciares publicant-hi els primers treballs...

Sí, és cert. Un grup de persones participàvem en la vida associativa des Molinar i muntàrem una d'associació cultural, la qual, amb molta ambició, volia ser un moviment cultural-literari. Es deia *Monta-t'ho tu* o *Móntatelo tú.* Intentàvem que la gent s'autopublicàs; férem

Il·lustració de Marilús Miranda per a *El jugador de triquet.*

lectures de poemes i inclús signàrem un Manifest literari. Al mateix temps, a Lluc-major es creà un col·lectiu literari poètic que nomia Aina Cohen, entre els seus components hi era en Tià Alzamora, i ens vèiem sovint. Al Casal de Joves sorgí la idea de fer una revista literària. La férem, es deia *69 graus sota zero;* i jo vaig fer-hi les primeres passes literàries.

Hi havia ambient o antecedents literaris a la teva família?

Sí, però no ho sabia! A ca nostra es llegia molt, però ningú es considerava intel·lectual. Mon pare mai ens comentava les seves lectures, i ma mare, que és molt introvertida, només de forma casual, quan ja érem grans, ens digué que els meus padrins pertanyien a Klara, un moviment literari dels anys quaranta que agafà el seu nom d'un barri de Estocolm. La meva àvia era poetessa i el meu avi hi participava il·lustrant contes. El meu germà parla portuguès, s'interessa per la cultura ibèrica i ha traduït en llengua sueca fragments d'*El Carter* de Pablo Neruda i poemes de la Generació del 27.

«El procés d'escriure és molt penós, m'agrada molt més parlar o llegir»

Tens una visió literària cosmopolita?

Sí, Però, què entenc per comportament cosmopolita? No vol dir que pugui escriure de coses que succeeixen a llocs allunyats i que no vegi què passa a ca meva, la universalitat es troba en el que és quotidià. La lliçó que ens dóna la Història i la Literatura és que l'important és l'ésser humà, què sent la persona, quines són les seves motivacions i els seus condicionants. Hom s'adona que la societat no ha estat mai blanca del tot ni negra, sinó mesclada... Ho afirm quan sembla que la tendència general és voler que no existesquin societats plurals. En el poemari *Oikumene,* intent reflectir la visió mediterrània del món, la situació de perillositat en què es troba la Mediterrània; parl de les convulsions que pateix sota el punt de vista polític, social i ecològic, dels murs que es volen aixecar en front d'una possible immigració massiva dels nostres veïnats del sud... i oikumene en grec significa la casa comuna.

No et sembla molt idealista aquesta visió?

És clar que no som tan il·lús de creure'm que hi hagi convivències paradisíaques ideals o que aqueixes no puguin ser conflictives; defens que la coexistència s'ha de basar en el respecte mutu i la tolerància, com la que probablement existí a la península Ibèrica abans de l'embranzida de la Reconquesta o la que hi hagué a Bòsnia abans de les guerres balcàniques. En la Literatura hi ha paradigmes d'escriptors amb visions a la vegada locals, universals i cosmopolites. Amin Maalouf és prou il·lustratiu del

que dic; és vàlid l'exemple de l'autor libanès en llengua francesa quan descriu, a *La roca de Tànios* o a *Les escales de Llevant,* situacions complexes, personatges molt diversos, la convivència de poblacions barrejades i immerses en el vertigen d'allò que ha de succeir malgrat les seves voluntats... També hi ha altres visions localistes, que m'interessen; si agafes una novel·la de Leonardo Sciascia, allò intrínsec i vital de la seva obra ho comprendràs a la perfecció, entens què està dientnos, encara que se t'escapin molts de detalls locals de la realitat siciliana. L'única diferència real rau entre la literatura bona i la dolenta i si han perviscut una sèrie d'obres és perquè els escriptors són capaços de fernos vibrar en llegir-les...

La poesia és un llenguatge allunyat de la realitat de cada dia?

La poesia no té perquè estar allunyada d'allò que és quotidià. Quan escric, intent no deixar de banda una visió universal, però, em fix en el que passa a l'entorn... La meva manera de fer poesia és senzilla i no cerc segones o terceres lectures, les quals em semblen lícites. Ezra Pound, per exemple, és de gran qualitat poètica, però, t'hi perds quan es posa a jugar amb tres o quatre paraules de grec clàssic d'una manera elitista... La literatura duu el missatge i l'estètica; pots conrear-la en exclusiva i no per això deixa de ser literatura, sinó que és una manera de fer-la. Pens que s'ha de cercar l'equilibri entre els seus elements, entre el contingut i el continent, entre el llenguatge i la forma, i aquí rau la dificultat de l'elaboració poètica.

«La poesia no té perquè estar allunyada d'allò que és quotidià»

Creus que la ideologia condiciona el quefer literari?

Condicionants socials, personals i ideològics sempre n'hi hagut i n'hi haurà. La ideologia, sens dubte, condiciona; de vegades, és l'element més dominant i d'altres no es percep fàcilment. La ideologia dominant –i qualsevol ideologia vol imposar els seus cànons estètics– condiciona l'obra de l'autor i pot arribar a coartar-la; segons escrius, et consideren: "ets dels nostres o no ho ets"... La ideologia personal també juga el seu paper i condiciona la pròpia obra. Crec que una persona pot tenir una opció política o vital, en el sentit de participar en la societat, i això condiciona la forma de fer i entendre les coses i també la manera d'escriure. Tenim exemples de les moltes actituds polítiques, ideològiques i vitals per les quals pot optar un escriptor. Semprún, a *Adiós luz de últimos veranos,* es refereix a Rafael Alberti, al qual admira, escriu que, en el recull poètic *De los ángeles*, encara escrivia per a ell mateix, que després canvià i, malgrat fer altres coses bones, el problema era que escrivia per al comunisme...

Joan Fullana

L'Associació Club-31 de professors de secundària de Mallorca

agraeix el patrocini de les

XXIV Jornades d'intercanvi del país a l'escola,

organitzades per Acció Escolar del Congrés de Cultura Catalana,

que es varen celebrar, a Can Picafort, els dies 7, 8 i 9 de maig,

a les institucions següents:

"SA NOSTRA" Obra Social i Cultural

Ajuntament de Santa Margalida

Obra Cultural Balear

GOVERN BALEAR

Consell de Mallorca

Un viatge per l'Alguer, a la Sardenya

Sardenya és la segona illa en extensió del mar Mediterrani, amb 24.000 km2, més de sis vegades la superfície de Mallorca, i compta amb una població d'aproximadament 1.600.000 habitants, amb una densitat sensiblement inferior a la mallorquina. Com és sabut, forma part de l'Estat italià. Sardenya és una illa germana, veïna nostra; però, lamentablement, els interessos estatalistes no han afavorit gens que les illes Balears puguin comunicar-se directament amb aquesta terra.

Però Sardenya té, a més, un enclau històric, cultural i lingüístic nostrat: el municipi de l'Alguer, poblat l'any 1353 per gent de parla catalana; el miracle lingüístic encara és una realitat: una part dels seus 42.000 habitants parla el dialecte català anomenat alguerès. Terra mediterrània, paisatges verjos, pobles pagesos, jaciments arqueològics de primer ordre: aquesta ha estat la destinació del viatge realitzat del 29 de juliol al 5 d'agost, convocat per l'Obra Cultural Balear.

Vista de Bosa.

Aeroport de Càller (Cagliari) L'Alguer

La majoria dels avions xàrter que fan el trajecte Mallorca-Sardenya es dirigeixen a l'aeroport de Cagliari, com en el nostre cas. Una vegada arribats, des de l'aeroport, partim directament cap al nord oest de l'illa, i arribam a una de les quatre capitals de província, Oristano (Oristany). Returam a l'entrada de la població per fer la primera visita cultural: l'església romànica de Santa Giusta, del segle XI i d'estil pisà; observam els capitells romans de Tharros, reaprofitats per a aquesta església i una petita cripta davall el presbiteri. Abans de completar la visita a la ciutat d'Oristano, ens dirigim al proper jaciment púnic i romà de Tharros; aquesta antiga ciutat fenícia, després cartaginesa i a la fi romana, combina restes arqueològiques amb una situació estratègica i encisadora arran de mar; una torre hispànica de finals del segle XVI vigila el conjunt. Tornam a Oristano i, abans de dinar, tenim temps de veure el monument a Elionor d'Arborea, una heroïna de finals de segle XIV que lluità per la independència de Sardenya davant la invasió catalanoaragonesa. També podem visitar la porta Mannu, amb una torre pisana del segle XIII, testimoni de l'antic recinte de murades.

D'Oristano partim cap al nord, en direcció a Bosa, per una carretera que discorre en part vora mar; nuclis turístics, com S'Archittu, es combinen amb pobles de muntanya, com Cuglieri. Bosa, antiga ciutat episcopal, té les cases arrapades entre el riu Temo i el turó dominat pel castell de Malaspina; són recomanables la catedral, de finals del segle XVIII, el Corso Vittorio Emmanuele i el Lungo Temo, vora el riu.

Resta encara la darrera etapa d'aquesta primera jornada, fins a l'Alguer; anam per la carretera de costa, amb belles panoràmiques sobre la mar dominades per garrigues deshabitades que arriben arran d'aigua.

Arribam a l'Alguer, autèntica joia de Sardenya, i recordam que una part de la població encara parla alguerès, avui certament minoritari per l'elevada taxa d'immigració procedent de l'exterior, per la desprotecció institucional i per l'allau de mitjans de comunicació en italià; la nova llei de protecció de les llengües minoritàries d'Itàlia obre perspectives de millora del català de Sardenya, i també del sard; així, és previsible la introducció de l'alguerès dins el sistema educatiu. Un primer contacte amb la ciutat per a la gent que arriba com nosaltres pot ser una volta nocturna pel centre antic.

L'Alguer

En aquesta jornada completa a l'Alguer, dedicam el matí a fer una visita cultural

pel centre antic de la ciutat. Des de la torre de Terra o dels Jueus, que formava part del recinte de murades, que es conserva complet a la part de la mar, entram dins els carrerons, a vegades tortuosos, de l'Alguer medieval; les plaques dels carrers en català, amb noms com Barceloneta, Mallorca, Menorca, o les Quatre Cantonades, els casals gòtics catalans, i les esglésies ens recorden inevitablement un ambient nostrat. Visitam el claustre romànic de Sant Francesc i la seva església, amb presbiteri gòtic; a continuació, anam a la Catedral, de la qual remarcam el portal lateral, el campanar i l'absis, gòtics del segle XVI, mentre que l'interior és barroc i la façana principal és neoclàssica. Vora el portal lateral de la Catedral trobam el Palau Maquín, amb façana del segle XVI.

Continuam la visita per la plaça Cívica, centre neuràlgic de la ciutat, amb el palau d'Albis, gòtic, i començam la ruta per les murades de mar, que confereixen a l'Alguer una silueta característica; visitam l'església del Carme i, després de contemplar la torre de l'Esperó Reial, entram novament dins els carrerons antics i visitam l'església de Sant Miquel, on acabam la volta. Després de dinar, recomanam agafar la barca que recorre la costa nord del municipi de l'Alguer, fins arribar a les coves de Neptú. Podrem contemplar les belleses de la costa del Port del Comte i del cap de la Caça, a més de voltar l'illa de la Foradada, i conèixer la cova de Neptú, amb belles formacions càrstiques.

Rodalies de l'Alguer

El tercer dia de viatge, el dedicam a visitar les rodalies de l'Alguer. La primera destinació, a prop de la ciutat, és la nuraga de Palmavera. Contemplam el poblat prehistòric, paral·lel als nostres talaiots; en destacam les dues torres confegides, la més antiga de les quals, de l'any 1500 aC; també és remarcable la sala de reunió del poblat i les cabanes d'habitatge. Continuam per la carretera que voreja el Port del Comte i arribam al cap de la Caça, on contemplam el mirador de la Foradada i arribam vora el far, on davallen les escales del Cabirol, que arriben a la cova de Neptú, ja esmentada. La següent aturada ens deixa en una de les millors mostres de l'art medieval religiós de Sardenya: l'església romànica pisana de Santa Trinità di Saccargia, situada en una zona plenament rural; compta amb un atri amb arcs de mig punt, un presbiteri amb pintures al fresc i un esvelt campanar.

A hora de dinar, arribam a la ciutat de Sàsser (Sassari), la segona població de Sardenya i capital de la província on se situa l'Alguer. Destacam la plaça d'Itàlia i la catedral, dedicada a sant Nicolau. De sortida de la ciutat, visitam l'església de Santa Maria de Betlem, amb façana romànica i cúpula barroca. De retorn a l'Alguer, podem returar a les caves i cellers de Sella Mosca, els més importants de l'illa.

La llei de protecció de les llengües minoritàries d'Itàlia obre perspectives de millora del català

L'Alguer-Olbia

Començam el circuit cap al nord de l'illa, en direcció a Porto Torres, on aturam per veure el pont romà; del centre del poble, és destacable l'església romànica de San Gavino. Després arribam a Castelsardo, una vila molt típica, amb el castell que li dóna nom encimbellat damunt el turó per on s'estén la població; a dalt, vistes amples i carrerons amb dones que treballen objectes de vímet i de càrritx. A prop de Castelsardo, trobam la Rocca l'Elefante, una penya de traquita en forma d'elefant i a sota, amb tombes prehistòriques.

Per la carretera de la costa, ens dirigim al nord de l'illa, a Santa Teresa de Gallura. A l'extrem nord de Santa Teresa, hi ha una talaia catalana i un mirador que permet veure la costa de Còrsega, a l'altra banda de l'estret de Bonifacio.

L'horabaixa continuam l'itinerari, ara per la costa nord-oriental de l'illa. Val la pena aturar al mirador natural de la Maddalena, amb vista cap a les illes properes a la costa, que compten amb un parc natural i, a l'illa de Caprera, amb la casa residència que fou de Garibaldi. Segueix la Costa Smeralda, una zona de turisme de luxe, amb urbanitzacions mig amagades entre les nombroses cales de la contrada; mentre, algunes barraques de pastor en ruïnes resten mudes sense entendre els canvis que fa el món. Passam per Porto Cervo, el centre de la costa i després del Golfo di Lugnana, arribam a Olbia.

Olbia-Nuoro

Partim d'Olbia i, de camí cap a la zona centre oriental de Sardenya, recomanam visitar Posada i el Castello de la Fava. Després de Siníscola, arriban a Dorgali, on destaca l'artesania d'estores i de suro. A continuació, avançam per la carretera d'Arbatax, que discorre per les muntanyes del Supramonte; l'aturada amb vistes a la Gola Su Gorroppu és recomanable. La pujada s'acaba al Passo di Genna Silana, a més de 1000 m d'altitud. Una davallada molt rosta ens condueix als poblets d'Urzulei i Lotzorai; en aquest darrer punt, ens desviam cap a la platja de Santa Maria Navarrese on, a més de dinar, es pot prendre un bon bany, si ve de gust.

Arribam a Arbatax, on visitam les anomenades Rocce Rosse, uns esculls de porfita, mostra de la interessant geologia de l'illa. La darrera etapa de la jornada es dirigeix, ara en direcció nord, cap a Nuoro; abans, aturam a Villanova Strisaili, on contemplam els murals pintats a parets i a roques. La carretera discorre pel vessant oriental del massís del Gennargentu, per la zona natural de Pratobello, salvada de l'especulació. A la fi arribam a Nuoro, capital de la tercera província de Sardenya, la més rústica. Una volta per la petita ciutat ens fa descobrir els carrerons del centre i la catedral neoclàssica de Santa Maria de la Neve.

Nuoro-Càller (Cagliari)

Partim de Nuoro i prest arribam a un dels pobles simbòlics del centre rural de Sardenya, Orgosolo, el poble dels antics bandits, que realment eren pastors crítics contra l'explotació econòmica i centralista, que s'havien d'automarginar i robar per sobreviure. Actualment, podem dir que aquest poble de muntanya és el centre dels murals sards, amb desenes de pintures que ocupen bona part de les parets del nucli urbà; són mostres plàstiques crítiques amb l'explotació i solidàries amb l'actualitat social mundial; alguns, presenten escrits en sard, la llengua romànica autòctona de l'illa, avui molt desprotegida. També es pot veure la capella de la beata Maria i pageses vestides a l'antiga.

D'Orgosolo passam per Mamoida, conegut pel carnestoltes més típic de l'illa, i ens aturam a Fonni, el poble més alt de Sardenya, a mil metres d'altitud; a la vora, el punt més alt de l'itinerari és Nostra Signora de su Monte, amb un coll situat a 1.252 m d'altitud, amb el refugi del Monte Spada i amb el camí que parteix cap a la Punta de la Marmora (1.834 m), el cim més alt de l'illa. Via Sorgono, aturam per dinar al poble de Laconi, on hi ha un petit museu de menhirs. Camí endavant, contemplam la Giara de Gesturi, formació geològica en forma de turó planer; poc després, vora el poble de Barumini, visitam l'impressionant poblat nuràgic de Su Nuraxi. Un detallat itinerari guiat ens permet veure una part de les 150 cabanes del poblat i la impressionant torre central, envoltada d'altres torres més petites i de galeries fosques. La contrada de Marmilla, és a dir, pigada de turons en forma de mamella, ens comunica amb la carretera principal a Càller (Cagliari), la capital de l'illa.

Orgosolo és un dels pobles simbòlics del centre rural de Sardenya

Càller-Muravera-Càller

Aquest dia és dedicat a conèixer l'extrem sud-oriental de Sardenya. De Càller anam cap a Villasimius, per una carretera vora mar, amb cales i algunes urbanitzacions i, al final, amb vistes sobre el Capo Carbonara. Després del poble turístic de Villasimius, la carretera cap al nord condueix a Muravera per la Costa Rei.

De tornada a Càller, returam vora la carretera per veure la nuraga Assoru, només amb una torre; a continuació, contemplam un bon tram de carretera paisatgística, la Gola del rio Cannas, amb el fons solcat pel riu que li dóna nom.

Càller

El darrer dia de viatge, el dedicam a visitar la capital de Sardenya. Començam per l'església de San Saturno. Poc després arribam al centre neuràlgic de la ciutat, la plaça Constituzione i la Terazza Umberto I; pujam les llargues escales que ens deixen en l'esplanada superior, amb una bona vista de la ciutat; continuam pel casc antic, el Castello o ciutadella medieval i moderna, i passam vora el palau Boyl, renaixentista; a la plaça del Palazzo observam l'antic Ajuntament, amb una làpida de Carles V, i la façana de la Catedral, bastida en estil neoromànic pisà. A l'interior de la Catedral, dita de Santa Maria del Castello, ens returam davant la trona romànica de Guglielmo de Pisa (1153) i davant el mausoleu de Martí el Jove, hereu del rei catalanoaragonès Martí l'Humà. A continuació, visitam la torre de San Pancrazio, d'origen pisà, del segle XIII, amb vistes amplíssimes de Càller. Recomanam també el Museu Arqueològic, que conté un fons molt interessant sobre l'època prehistòrica (prenuràgica i nuràgica), i clàssica (púnica i romana); en destacam els *bronzetti* (figures de bronze trobades als poblats nuràgics). La davallada del Castello ens permet veure l'amfiteatre romà i la torre dell'Elefante, també d'origen pisà. Després de dinar, podem dedicar la tarda a passejar o a fer compres, per la zona més comercial de Càller: via Garibaldi, via Manno, Piazza Yenne, Largo Carlo Felice i via Roma. L'aeroport de Cagliari ens retorna a la realitat del final del viatge, i, amb un vol que no arriba a una hora de durada retornam a casa, potser amb la sensació de no haver-nos-en allunyat massa.

Gaspar Valero

Hotel Rural
Es Figueral Nou

Restaurant
Es Pati de Montuïri

Cra. Montuïri - Sant Joan, km 0,7
07230 Montuïri (Mallorca)
Tel. 971 64 67 64 - Fax 971 64 67 47

El darrer Miró en l'amplitud de l'estudi

"Sí, només va ser un moment dibuixar aquest traç amb el meu pinzell. Però vaig necessitar mesos, potser fins i tot anys de reflexió per definir-ne la idea", deia Joan Miró davant una gran tela, pintada el 1968. Pocs anys abans, havia començat la que seria darrera etapa en l'obra mironiana, el darrer Miró, el de la plena maduresa, com han dit alguns, o el de la transgressió, que és, precisament el nom d'una gran exposició que ha organitzat la Fundació Pilar i Joan Miró de Palma per a la ciutat eterna, Roma.

A partir del pròxim 5 de novembre i fins el 10 de gener del 1999, el Museo Nazionale del Risorgimento, de Roma, mostrarà una acurada selecció de les teles que pintà Joan Miró entre el 1965 i el 1978, a més d'un gran nombre d'obres gràfiques –també d'aquests anys–, que constitueixen el llegat Barbarà. Però són Palma i el Territori Miró els llocs en els quals cal centrar aquesta mostra. Primerament, perquè la major part de les obres exposades pertanyen als fons de la Fundació Pilar i Joan Miró, encara que també hi ha aportacions del Museu Nacional Centre d'art Reina Sofía i de la Successió Miró. Però sobretot perquè el període exposat és el de l'assentament de l'artista al Taller Sert, a Son Boter que envolta la seva casa de Son Abrines.

I aquesta època coincideix, per a Miró, amb l'inici d'una nova actitud davant l'obra, una actitud que alguns han vist com la més inconformista de la seva trajectòria. Ho diu l'artista: "Aquestes línies tan simples em proven a mi mateix que he conquerit la llibertat. I, per mi, conquerir la llibertat significa conquerir la simplicitat. En el límit màxim, per tant, una línia, un color, pot configurar una pintura". En tot cas, aquesta conquesta no fou sempre motiu de gaudi per al pintor. Hem de pensar que el trasllat

Femme, oiseau dans la nuit. Col·lecció del Museu Centre d'Art Reina Sofia.

Sense títol. Col·lecció de la Fundació Pilar i Joan Miró a Mallorca.

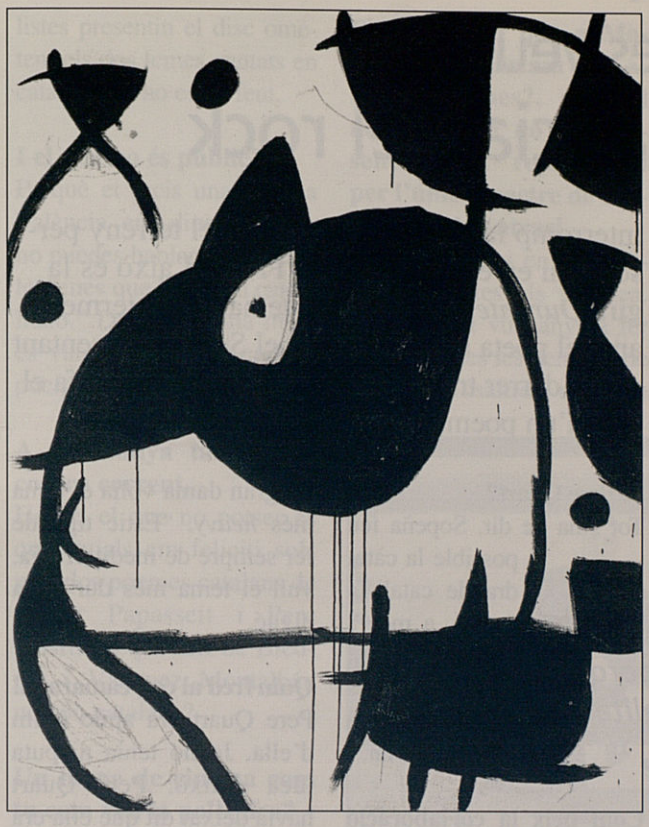

Sense títol. Col·lecció de la Fundació Pilar i Joan Miró a Mallorca.

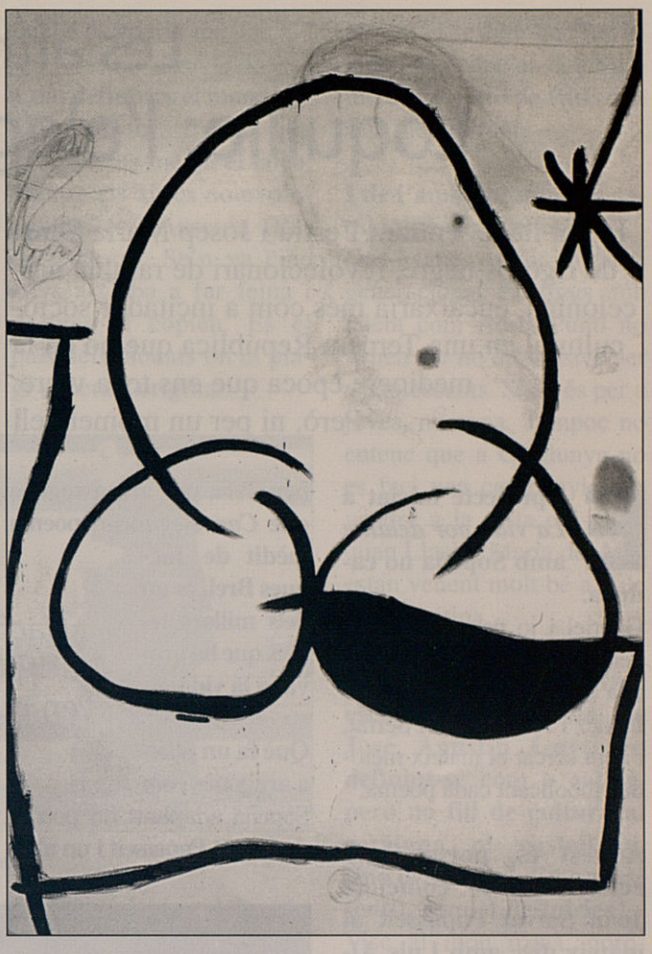

Femme dans la nuit. Col·lecció de la Fundació Pilar i Joan Miró a Mallorca.

definitiu a l'ara anomenat Territori Miró de Mallorca, va suposar que l'artista es retrobés quasi bé amb totes les etapes anteriors de la seva trajectòria. El fet de tenir a la fi un estudi ample –el taller Sert– li permeté recuperar nombroses obres de totes les èpoques que, fins al moment, havia guardat embalades en grans caixes.

Joan Miró contava que aquest retrobament el va dur a fer una crítica revisió i autoselecció de les obres pintades dècades abans: "M'he corregit fredament, objectivament, tal com un professor de la Grande Chaumière corregeix un alumne. Ha estat un xoc, una rentada de cervell. No he tingut pietat de mi mateix. He destruït moltes teles, i sobretot dibuixos i aiguades. Em mirava tota una sèrie, en deixava tot un lot a part per cremar-lo, i tornava novament i després zac, zac, zac, les destruïa".

Pot ser bé que el canvi que testimonien les obres del Miró dels anys seixanta i setanta sigui producte d'aquest procés autocrític. D'aquí també l'inconformisme i la transgressió d'uns esquemes que s'havien anat fixant durant tota una vida. Les trenta-tres obres sobre tela que s'exposaran a Roma els pròxims mesos, els fragments del dibuix preparatori del "Mural del Sol", que féu per a la UNESCO de París, el 1958, a més del centenar de proves de taller que realitzà amb Barbarà per a una copiosa i extraordinaria obra gràfica són una part important d'aquest testimoni: Miró, després de la revisió d'ell mateix, s'entregaria als capricis de l'expressió immediata, als gestes més gruixuts i traçats d'una sola atacada i, en definitiva, a la simplificació de tot el seu univers de sempre, que apareix, a partir dels anys seixanta, en un format molt més gran, com en una ampliació dels detalls d'abans, en una nova contundència.

L'amplitud del Taller Sert havia permés a Miró no sols revisar tota l'obra anterior, sinó també fer feina de la forma que li era més plaent. Tal com ens mostren nombroses fotografies, l'artista s'enrevoltaria, durant aquelles dues darreres dècades, d'obres i ompliria tot l'estudi. Teles i papers a mig treballar envolten la cadira des de la qual el pintor les dominaria totes. No centra la feina en una sola obra. Treballa en el conjunt, les fa descansar a unes o a les altres i torna a reprendre-les quan a cada una li ha arribat l'hora. Les obres només seran firmades per l'artista, no sols quan per ell estan acabades, sinó quan han passat per un llarg procés d'observació posterior. Moltes quedaren sense firmar.

Així, l'obra d'aquest període és color i és blanc i negre, és condensació de pintura i és aiguada, és simplificació i és grandiositat, és, en definitiva, el mateix Miró de sempre, però un poc més informalista, un poc més valent, més trencador amb ell mateix i, també un poc més gran, si és possible.

Les altres veus

Loquillo: l'elegància del rock

El sol llueix entrant l'estiu i Josep Maria Sanz, de rigorós negre, revolucionari de rambla barcelonina, encaixaria més com a incitador sociocultural en una Tercera República que no en la mediocre època que ens toca viure. Però, ni per un moment ell interromp la seva evolució ni en el terreny personal ni en el professional. Prova d'això és la gira *Durante la invasión* que ha duit a terme amb el poeta aragonès Gabriel Sopeña presentant el seu darrer treball: *Con elegancia*, que agafa el títol d'un poema inèdit de Jacques Brel.

El projecte iniciat a *La vida por delante* amb Sopeña no caduca.

Gabriel i jo pensam que va per llarg, volem recuperar una tradició a partir de Paco Ibáñez i Joan Manuel Serrat, i hem cercat el mateix mètode embolicant cada poema.

Aquest és, potser, més eclèctic. Fer coincidir Joan Salvat Papasseit al mateix disc amb Luis Alberto de Cuenca...

Sí, l'anterior era més ortodox, aquest està més prop del rock deixant ben clar on puc arribar. En el rock, he tocat sostre i amb G.Sopeña suposa aprendre cada dia. Arribarà un moment que em retrobaré.

Vols dir que amb els Trogloditas s'ha acabat?

En absolut. Quan un grup duu 20 anys, o et diverteixes o ho deixes, i amb els Trogloditas encara m'ho pas bé. El proper disc de rock tendrà un component a nivell de lletres bastant superior.

Hi haurà mesclats amb regust de Gabinete, Apache, criollo, flaires de Lou Reed i l'inevitable referència de veu a Leonard Cohen. Ara per ara assegura que *Con elegancia*, poema inèdit de Jacques Brel, és un dels millors temes que ha gravat a la vida.

Què fa un poeta aragonès com Sopeña adaptant un poema de Salvat Papasseit i un altre de Pere Quart?

Tot s'ha de dir, Sopeña féu possible la càtedra de català a Aragó, a més a més, és collonut que un aragonès composi per a Maria del Mar.

«Llach ven a Madrid perquè ven qualitat»

Com neix la col·laboració amb Maria del Mar Bonet?

Loquillo amb Maria del Mar Bonet.

La gran dama volia el tema més *heavy*. "Estic tipa de fer sempre de mediterrània, vull el tema més dur", em digué.

Quin fred al cor, camarada!

Pere Quart era amic íntim d'ella. Jo no tenia ni puta idea d'això: Pere Quart havia deixat dit que ella era l'única veu que el podia cantar. De fet, és el tema més complicat i específic.

El resultat és brillant.

La gran dama diu que vol fer un disc de rock i quan diu que ho vol fer, ho farà.

L'altre tema en català de Salvat Papasseit l'iguala en resultat d'execució i te'n surts amb autenticitat.

Cantant en català guany timbres vocals greus i continuu sent jo. Puc fer-ho i m'obre portes a treballar en català, perdent la por que, per altra banda, encara conserv cantant en gallec.

I com respon el públic amb la venda, diem *l'electorat artístic*?

Jo vaig sortir d'Hispavox perquè no volien que cantàs en català. Som concient del risc, encara que a Catalunya sigui ben acollit pel públic, que els mitjans més centra-

listes presentin el disc ometent els dos temes cantats en català, com ho estan fent.

I el que no és públic?
Perquè et facis una idea, a València em diuen: "Loco no puedes hablar en catalán, lo tienes que hacer en castellano." De què, si ma mare és valenciana, com que no puc parlar en català?

A Catalunya també vas contra corrent.
Home, el que no potser és que Pujals em feliciti sols pels dos poemes catalans de Salvat Papasseit i Pere Quart. És que Gil de Biedma i Vázquez Montalbán no són catalans?

Un home de cinema com tu com veu la polèmica?
Jo crec en el mercat lliure i que la gent triï, i sobretot aconsell que vegin les pel·lícules en versió original.

Sempre a l'ull de l'huracà?
Som d'esquerres a un país de dretes. Som xarnego i bilingüe. A Madrid som català i a Barcelona castellà. És que no es pot escoltar flamenc a Galícia ni èuskar a Catalunya? Jo anava sempre a Euskadi i allà ara s'han tornat bojos. Ara, a Euskadi no es pot viure.

Ets conscient que a Mallorca no parlam en aquests termes?, aquí el nacionalisme no està essencialment representat per l'únic espectre de dretes, ans al contrari.
Les autonomies en lloc d'obrir conceptes els tanquen. Hem perdut vuit anys a fer normals totes les llengües de l'Estat. Nosaltres no hem tengut la possibilitat d'estudiar en català o en èuskar.

El cantant al metro de Barcelona.

Què penses del rock català?
Que sempre ha funcionat amb equips de tercera divisió, per això, el nivell és baix. No hi pot haver progrés. Per què Llach ven a Madrid? Perquè ven qualitat, no per cantar en català. Si Llach i Serrat ho varen fer en el pitjor moment, ara també és podria fer.

Com definiries el moment?
Que val tot. L'únic que veig que es menja el coco, mentre els altres no evolucionen, és l'Auserón (Radio Futura). Se'n va cinc anys a Cuba a fer feina i després el copien. És el país dels clonats on el plagi supera l'original.

Què canviaries del món musical d'avui?
Això mateix. Mira el flamenc de veritat: El Cabrero. Aquí res, a França triomfa. I el flamenco pop, que és un vestigi del franquisme, una espanyolada, arrasa en vendes.

Un estil de música que no puguis suportar?
Han aconseguit que odiï la salsa. Pel carrer sols veig cubans, i resulta que ara el latino és el que es fa a Miami, en comptes de París o la riba mediterrània.

I de l'ambient musical català què canviaries?
Que haguès existit un canvi generacional. Els tipus amb talent com Adrià Puntí no venen per no fer música per a adolescents. Si no és per a joves, no sona. Tampoc no entenc que a Catalunya no es faci una companyia per vendre a la resta del món, quan Llach i Maria del Mar estan venent molt bé a Xile i l'Argentina.

Un cop, a la ràdio, vaig escoltar una opinió de José Agustín Goytisolo definint-se com a català, però no fill de cultura ni catalana ni castellana, sinò occidental. En aquest sentit, com et definiries?
Visc al món romà, nord-africà (tenc avantpassats berebers), europeu i, en resum, mediterrani, però que, per raons històriques, comunica a països d'Amèrica del Sud. Em sent molt bé a Tànger, però més enllà de tot això, res.

Loco, què és el que "Ara no es fa pro tu encara faries"?
Sortir al carrer!!

ESPECIALISTES
EN ARTICLES
DE MUNTANYA,
CÀMPING, ESQUÍ
I ESCALADA

ES
REFUGI

VIA SINDICAT, 21 (pati interior)
Antic Edifici del Sindicat Forà
Tel. 971 71 67 31 • Palma

TENDÈNCIES

Àlex Volney

Nou treball de Brian de Palma

Gary Sinise *(Forrest Gump)* i l'imparable Nicolas Cage són els protagonistes del nou film de suspens de Brian de Palma, *Snakes eyes*. David Koepp (*Parque Jurásico*) és l'autor d'un guió que s'obre amb l'assassinat del secretari de defensa dels Estats Units durant una vetllada pugilística davant més de 15.000 espectadors. Dos policies (Cage i Sinise), presents a l'esdeveniment es faran càrrec de la investigació, la qual els enfronta a perilloses situacions i els duu a la sospita que un d'ells ha participat en la trama criminal. *Snake eyes* ens arribarà la primera setmana de novembre.

Fotograma de *Snike eyes.*

Kate Winslet, després de *Titanic*

Una de les actrius de moda aquest 1998, gràcies a la seva participació a *Titanic*, l'indiscutible fenomen cinematogràfic de l'any, Kate Winslet, acaba de protagonitzar *Hideos Kinky*, el nou treball del realitzador de *Regeneration*, Gillies Mckinnon. La Winslet interpreta una jove britànica que durant els dies del hippisme trasllada la seva residència al Marroc en companyia de la seva filla. Allà s'enamora d'un home marroquí, relació que es veurà afectada per una sèrie de conflictes racials, culturals i socials.

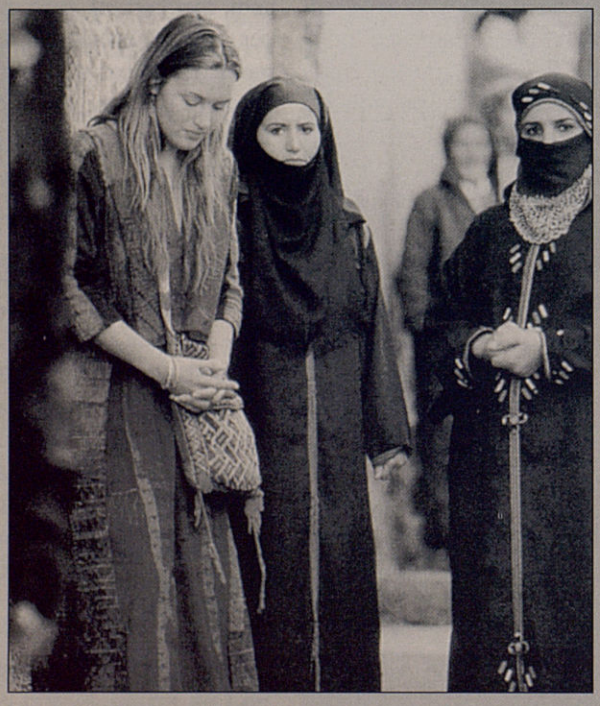

Kate Winslet, una hippy al Marroc.

Hollywood ressuscita el gènere bèl·lic

Coincidint amb l'estrena de *Saving private ryan*, la nova i aclamada pel·lícula de Steven Spielberg, un bon grapat de cintes de gènere bèl·lic guarden torn per *prendre* les pantalles dels cinemes nord-americans, circumstància que s'interpreta com la ressurrecció d'un gènere que torna destapar les seves essències més clàssiques (II Guerra Mundial, els americans presentats com a autèntics herois) després de Spielberg, que ens explica la història del rescat d'un soldat americà el dia després de la invasió de Normandia. El veterà i no massa prolífic Terrence Malick torna a la direcció amb *The thin red line*, inspirada en la novel·la de James Jones entorn de les desventures d'un escamot de l'exèrcit americà durant la batalla de Guadalcanal. A *The land girls*, David Leland (*Si estuvieras aquí*) mostra el drama de les dones angleses que treballaren a les granges per mantenir l'economia del país, mentre els homes combatien. Finalment, a *With wing as eagles*, Arnold Schwarzenegger és un soldat alemany que entaula amistad amb un oficial nord-americà.

El cinema bèl·lic és de moda.

Rosa Vergés rodarà a Mallorca

Durant la seva estada a Palma per presentar, a la Fundació "La Caixa", la pel·lícula del seu admirat Paolo Pasolini, la directora catalana Rosa Vergés (*Boom, Boom*) va avançar que part de la seva nova pel·lícula es rodarà a Mallorca. Ambientada durant els anys de la Guerra Civil, analitza el mal que fa una guerra dins d'una persona, com pot arribar a destrossar-li la vida. Segons va contar la cineasta "es tracta de la història d'una dona que es veu obligada a tancar-se com un cactus per una Guerra Civil. Vull que sigui un cant a la pau".

CINEMA

Roman Polanski adapta una novel·la de Pérez Reverte

El conegut director de *Chinatown* i *Tess*, Roman Polanski, iniciarà a Toledo el rodatge de *La novena puerta*, adaptació d'una novel·la d'Arturo Pérez Reverte, després que Agustín Conde, primer edil de l'Ajuntament, concedís totes les autoritzacions i assenyalàs la magnífica oportunitat que aquest rodatge suposarà per a la promoció internacional de la Ciutat Imperial. *La novena puerta* és l'adaptació d'una novela de Pérez Reverte, després de la *Tabla de Flandes*, *El maestro de esgrima* i *Territorio Comache*. El seu protagonista serà, en principi, el nord-americà Jonny Deep.

Ajudes del Consell Insular a les estrenes en català

El Consell Insular de Mallorca ha duit endavant una iniciativa per potenciar les projeccions de pel·lícules en català, consistent a destinar quatre milions a les sales d'exhibició de les illes que estrenin en llengua pròpia, sempre que aquesta estrena s'avanci a la projecció en castellà. La Comissió de Cultura i Patrimoni del CIM pagarà deu mil pessetes per cada projecció, fins a un màxim de quatre sessions diàries i només durant els primers quinze dies d'exhibició.

L'elecció de James Bond

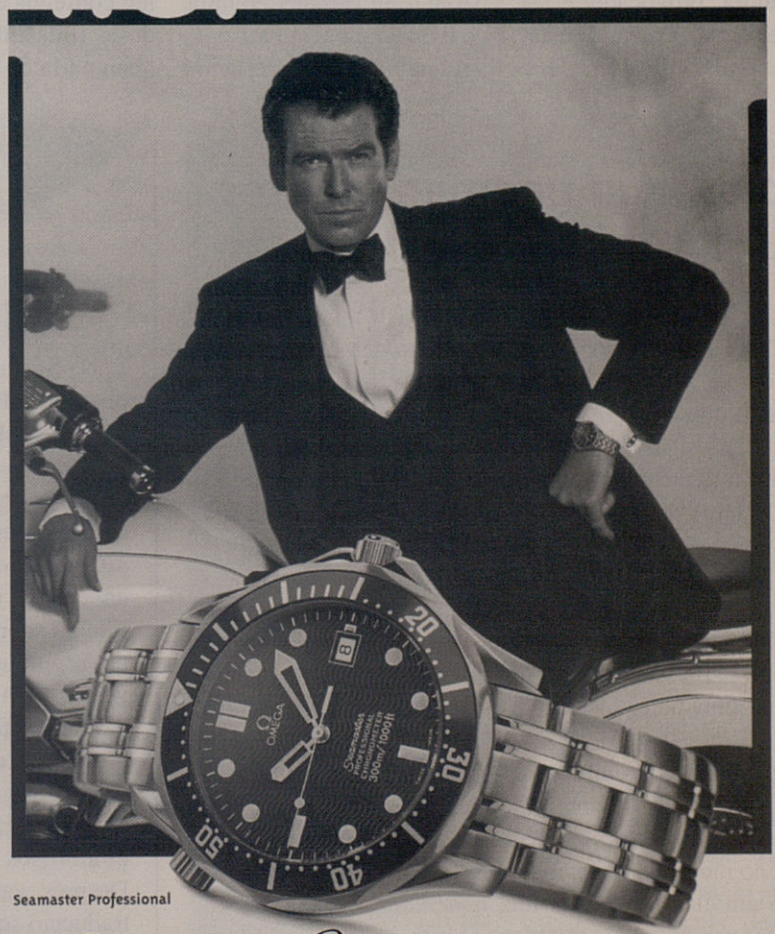

Relojería Española
FUNDADA EN 1885
NOVA ADREÇA
c/ Plaça de Cort, 14 • Tels. 971 72 15 63 - 72 43 44 • 07001 Palma de Mallorca

Ω OMEGA
The sign of excellence
Internet: tttp://www.omega.ch

TOMORROW NEVER DIES © 1997 DANJAQ LLC AND UNITED ARTISTS CORPORATION ALL RIGHTS RESERVED 007 GUN SYMBOL LOGO © 1962 DANJAQ LLC AND UNITED ARTISTS CORPORATION ALL RIGHTS RESERVED

Miquel Bauçà: un clàssic d'ara mateix

Si hi ha un escriptor català contemporani i viu que tengui consciència fonda del llenguatge i una profunda sensibilitat amb els mots, aquest és Miquel Bauçà, felanitxer de la collita de l'any quaranta. Bauçà és un poeta i això ho demostra en tota la seva obra escrita en prosa i vers. Ara acaba de treure un bell, fort i trempador totxo de sis-centes planes titulat *El Canvi, Des de l'Eixample* (Editorial Empúries) que recoman a tots els amadors de la lletra innovadora, provocadora, ferotge, forta, exacte i justa. Feia molta d'estona que una obra d'aquesta talla (en el doble sentit del mot) no es plantejava dins el món prim i escanyolit, curt de gambals, de l'actual literatura catalana. Bauçà, com un Céline de fi de segle, s'ha muntat amb el miratge d'una estructura de diccionari personal, un discurs iconoclasta i íntim, savi i humorístic, sarcàstic i amarat de tots els perfums d'un observador primfilat de la follia actual. Res no li és estrany i toca tots els gèneres amb la frescor i la llibertat d'un vertader eremita de l'Eixample. Una misogínia que voreja l,a melancolia i la tendresa informa la seva mirada sobre les dones, uns sarcasmes triats amb la cura d'un entomòleg confegits amb una lucidesa finíssima apareixen quan parla de l'ésser català i les seves manifestacions més diverses. També els temes clàssics, immortalitat, amor, felicitat, solitud, desesperança,etc., reben un tractament agut i personalíssim.

DISSENY: RUSS WILLMS.

Bolero: un poemari amorós, humorós i engatjat

Hilari de Cara és un poeta que no té pèls a la llengua de la lletra. *Bolero* (Quaderns Crema) ho demostra al llarg i l'ample dels cinquata-nou poemes que el formen. Entram dins el llibre amb el tríptic que li dóna títol i que amb els seu ritme de vers lliure i lleuger ens duu a la millor tradició d'un Salvat-Papasseit que ens fa saber les tendreses, els regirs, les gràcies i les desgràcies del seu amor amb una veu cantora. Hi ha una desimboltura verbal poc corrent en la poesia d'avui que li dóna aires una mica canalles i alhora sexualots, com un Catul ben mallorquí. L'ombra de Miquel Bauçà, que senyoreja en molts indrets, apareix reconeguda i homenatjada en «Una altra bella història», un dels poemes més granguinyolescs que conec i que em recorda la mala bava fonda del massa oblidat Pere Quart. M'entusiasmen els epigrames amb una mala llet destil.lada a cops de vers com si no digués res (vegeu «P. G.:la teva serenitat clàssica no me la crec» i el magnífic i paradoxal «Cañellas») i ho amollàs tot. Hi ha una *nonchalance* deliciosa en molts versos, que semblen escrits sobre el *foulard* voleiador de seda verja d'un al.lota amb la boca amb dents tan desitjable com l'altre. I uns aires d'estar de tornada de tantes de coses que sonen com una músicade jazz en una *cave* de Montmatre o de la Calatrava. Un bombonet per a exquisits intel.ligents.

Aparador

Olor de mots després de la pluja

J. N. Santaeulàlia és un poeta de Banyoles que vaig descobrir quan va guanyar els Jocs Florals de Barcelona de 1996 amb el poemari *La llum dins l'aigua*. Uns versos en què la influència de l'haiku sobrevolava sempre seguit la condensació verbal. Tot un exercici d'aquesta forma tan japonesa de contar que fa molts anys han introduït en les lletres catalanes nombrosos sensibles. Després vaig llegir una traducció seva dels grans mestres haikuers titulada *Marea Baixa. Haikús de primavera i d'estiu*, on amb l'ajuda d'un especialista amb les llengües originals (xinès i japonès) ha aconseguit unes versions ben rellegibles. Ara acab de rellegir també el poemari *Una ombra a l'herba* (Col.lecció La Balenguera, Editorial Moll) que fou guardonat amb el premi Bernat Vidal i Tomàs 1998 per un jurat format per Antoni Vidal-Ferrando, Àngel Terron i aquest comentarista. Des d'un bon començament els poemes de Santaeulàlia es col.locaren en primer lloc per la seva alta música conjugada amb una economia de llenguatge en la qual la metàfora va de protagonista. Cal dir que es presentaven un

Visquen els diccionaris de butxaca!

Si un lector diu que és hedonista i no estima amb follia els diccionaris és un mentider, perquè no té ni idea d'allò que és passar gust amb la lletra. Per això, i per raons més baixes i perverses, som un fan dels diccionaris, que ocupen un gran espai, continuament creixent, en la meva biblioteca essencial. Amb aquests ànims us faré cinc-cèntims dels darrers diccionaris que m'han arribat a la vista. Primer. *Diccionari de dubtes del català* (Edicions 62) de David Paloma i Albert Risco. És un tom de dues-centes planes que ens presenta ben ordenats els errors més freqüents en la llengua escrita explicats de manera senzilla i entenedora per poder-los evitar o resoldre fàcilment. Els autors han partit d'un fet ben pràctic: la seva experiència com a professors de llengua catalana, i amb aquest aval ens ofereixen una obra estructurada en articles on l'entrada és la paraula o la construcció que planteja problemes. L'explicació de l'error és clara i llampant i a continuació s'exemplifiquen els usos no admissibles i al costat els usos correctes. Tot plegat un manual molt esquemàtic per fer-nos més conscients d'allò que escrivim malament i que la majoria de vegades diem malament. Si sabem la importància que té la correció per a l'expressió dels pensaments i de les idees aquest diccionari ens ajudarà a fugir de l'error i del tòpic, que solen anar plegats, i no escriure incorreccions i vulgaritats. Un altre diccionari ben engrescador és el *Diccionari del català popular i d'argot* (Edicions 62) de Joaquim Pomares, que aplega els mots i les expressions més quotidianes i del llenguatge col.loquial. Aquells que no havien trobat mai les gustoses liccions i lincions en alguns diccionaris normatius podran fruir de l'anilicció i de la cunnilinció així com de les fel.lacions i tots aquells mots que el conservadurisme assassí del llenguatge havia condemnat a les tenebres exteriors de la llengua normativa. Amb aquest diccionari veureu que moltes de les paraules vives que no hi ha al diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans s'han estojat aquí, i us alegrareu d'aprendre moltes frases col.loquials que ja tenen la seva entrada llibresca. I, sobretot, aprendreu paraules i expressions noves que us donaran molt de joc mental i comunicatiu. Finalment hi ha un altre diccionari que m'ha fet una gràcia de no dir. *Diccionari d'escriptors en llengua catalana* (Edicions 62) de Ramon Sargatal i Susanna Canal, que és una tria personalíssima i subjectivíssima de dos-cents autors des de l'edat mitjana fins ara. Segur que aquest diccionari aixecarà polèmica perquè, per exemple, no hi surt la Presidenta de l'Associació d'Escriptors en Llengua catalana, Antònia Vicens, ni Llorenç Moyà Gilabert de la Portella, ni Cèlia Viñas, ni Guillem Frontera, ni Llorenç Capellà, ni Jaume Pomar, entre d'altres. I, oh sorpresa!, malgrat que no hi surten escriptors nascuts després del 1960, hi ha l'excepció de Maria de la Pau Janer, a la qual dediquen 38 línies. Al seu pare n'hi donen 23 i a Blai Bonet també 23. Un diccionari polèmic!

IL·LUSTRACIÓ: SEYMOUR CHWAST.

de novetats

vuitanta poemaris entre els quals n'hi havia uns set que haurien pogut aconseguir el premi per la seva qualitat. Per desgràcia (vaja paradoxa!) la poesia gaudeix de bona salut, la qual cosa sol passar en les cultures que fan el cuec. Bé, no es moment per deprimir-se perquè les clarors de la lletra d'aquest banyolí són com els resplendors de la rosada damunt els minerals d'un jardí pintat amb aquarel.les i aiguades per un cal.lígraf avesat a contemplar els núvols i estimar l'amor. Garfeixen de suavitats les lluentors amb gotes d'òxid de les frases que llisquen damunt la pell amb l'acaronadora frescor d'una plugineua d'uns brolladors sorpresius. No hi ha estrèpit, ni estridències dins els ritmes d'aquests versos que canten amb majestuosa serenor sentiments continguts i ciclorames del palau de la natura.

Santa Catarina. Merlot 1996

Santa Catarina no és un error d'escriptura del nostre Santa Caterina. És el nom de la capital de l'estat brasiler de Florianòpolis. Les bodegues Florianópolis, situades a Andratx, foren fundades el 1985 per una societat de capital forà, essent el seu propietari Stellan Lundquist. La resta de l'equip està integrat pel director executiu Antonio Cenamor, el mestre de camp Angel Fernández i l'enòleg Francesc Fibla.

Aquest vi monovarietal de merlot és un exemple dels bons resultats d'aquest celler. Els raïms provenen de les vinyes de Son Aloi a Sencelles. El merlot té uns raïms petits que tenen un gran contengut en polifenols i el fan molt apte per a la criança. Els raïms prèviament desrapats passen per un procés de maceració-fermentació en depòsits d'acer inoxidable. L'envelliment posterior es fa dins bótes noves de roure americà durant sis mesos, i després, durant uns altres sis mesos, reposa en botelles. Amb aquest llarg procés s'arrodoneix el vi i afloren les característiques del merlot: color cirera, aroma de baies torrades, gust saborós i carnós i una llarga i positiva evolució en botella.

Florianopolis, S.A. Carretera d'Andratx a Es Capdellà, Km. 4. 07150 Andratx. Tel. 971- 235413. Fax. 971-235519.

Paté de porc negre de Can Matarino

La família sollerica de Can Matarino té més d'un segle de tradició matancera. La fabricació d'embotits per a la seva comercialització s'inicià el 1975. Mateu Oliver, mestre artesà, dirigeix l'empresa familiar d'acord amb les tècniques que va aprendre de son pare. L'any 1993 decidiren adoptar el malnom familiar de Can Matarino com a nom empresarial.

Entre els bons productes sortits d'aquests mestres xarcuters cal destacar els patés: de fetge d'ànnera, de porc trufat, la pasta de botifarró, el paté de porc, de conill, de pollastre i d'esclatassangs. Entre els embotits: camaiot, salsitxó, sobrassada, sobrassada de porc negre, llonganissa, fuet, varia negra, botifarres de ceba, botifarrons, blanquets i xoriços. Una gamma àmplia de productes en la qual s'ha de destacar l'originalitat i la qualitat.

El paté de porc negre és elaborat amb carn seleccionada

(xuia, fetge i carn magra), sal, pebre bo negre, vi blanc, alls i espècies. La qualitat dels ingredients i un procés d'elaboració absolutament artesà donen lloc a un producte d'alt nivell.

Can Matarino S.L. Alqueria del Comte, 21. 07100 Sóller. Tel. 971-630591 i 971-630887.

Consell de Mallorca
Foment i Ocupació

MOSTRA LA TEVA IDENTITAT, PARLA LA NOSTRA LLENGUA.

És natural a qualsevol país fer servir la llengua pròpia. És un dret que tenim i també un compromís amb la nostra identitat com a poble, amb la nostra història i amb el nostre futur.

Si l'empram, li donam vida. Facem-la servir per escriure, per llegir, a la feina, a l'escola, amb els amics, al carrer, a l'esport... pertot.

Parla en català, naturalment.

Consell de Mallorca
Cultura i Patrimoni

NIVELL D'ACTIVITAT CEREBRAL

MIRANT LA TELE

LLEGINT

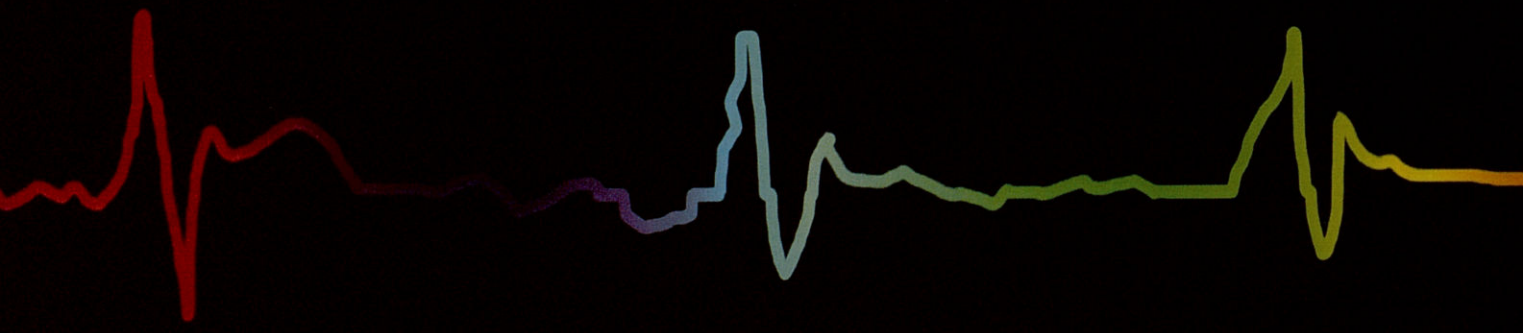

Mantén el cervell en forma.

Llegeix

GOVERN BALEAR
Conselleria d'Educació, Cultura i Esports